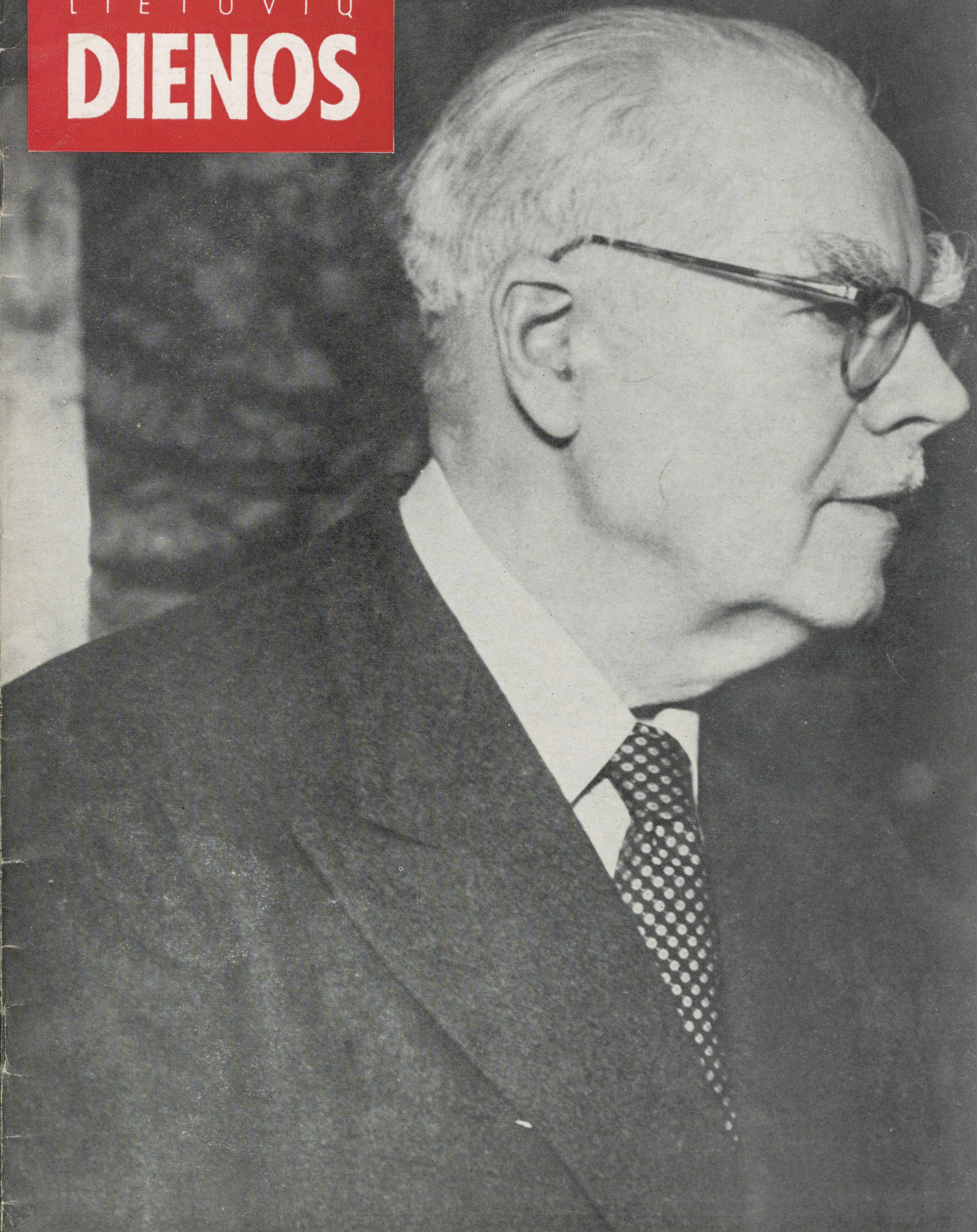

LIETUVIŲ
DIENOS

LITHUANIAN DAYS
APRIL, 1957

LIETUVOS MINISTERIS WASHINGTONĖ P. ŽADEIKIS

1957 M. BALANDŽIO MĖN.

TURINYS

CONTENTS

Liūtas Grinius, NUO GIMIMO DIENOS IKI KARSTO LENTOS	3
LENKAI PLANUOJA, Tremties lenkų vyriausybės pasiūlymas Vakarams ir Rytams	4
K. R., MINISTERIS BE PERTRAUKOS, P. Žadeikio 70 metų sukakties proga	5
MANO BROLIS POETAS, sesers Emilijos atsiminimai; Janonio 40 m. mirties sukakčiai	7
Petras Vaičiūnas, SIELVARTO POEZIJA eilėraščiai iš komunistinės liet. spaudos	9
J. Ignatonis, ŽIŪROVŲ BALSAS MENE, dail. J. Pautieniaus pav. "Sodas"	11
KAUNAS DABAR, Laiškas iš anapus geležinės uždangos	12
P. Natas, STOVYKLA JAUNIMUI,	13
VEIDAI IR VAIZDAI, iliustruota kronika iš viso pasaulio lietuvių gyvenimo	16
Algirdas Gustaitis, KELIAS TOLIMAS, BET MIELAS, dain. E. Rūkštelienės dainos kelias	14
KĄ VEIKIA SKAITYTOJAI, trumpa kronika	18

ENGLISH SECTION

THE LITTLE NATIONS AND CULTURE by Juozas Gobis	19
LITHUANIAN PATRIARCH DR. JONAS BASANAVIČIUS by Paulius Jurkus	20
A BONE FROM MONTE CARLO by Jurgis Savickis, translation by Milton Stark	22
FROM THE LITHUANIAN POETS: Wandering Cloud by M. Vaitkus	22
LITHUANIAN HISTORY IN STAMPS, V, by A. Bernotas	23
LITHUANIANS ON TV	23
COMMUNISTIC TRADE AND SUPPLY	24
DR. KAZIMIERAS ALMINAS discusses basic issues in the Middle East crisis	24
LITHUANIANS MAKE NEWS	25
VOX POPULI, Popular prize winner artist J. Pautienius and his canvas The Orchard.....	26

Bernardas BRAZDŽIONIS	Vyr. Redaktorius / Editor-in-Chief
Paul PUZINAS	Meno Redaktorius / Art Editor
Juozas TININIS	Literatūros Redaktorius / Literature Editor
Juozas KOJELIS	Reportažo Redaktorius / Feature Editor
Milton STARK	Anglų klb. vyr. Redaktorius / Senior English Editor
Elena TUMIENĖ	Anglų klb. Redaktorius / English Editor

REDAKTORIAI ATSKIROSE VIETOSE / ASSISTANT EDITORS—VL. ADOMAVIČIUS, Boston, Mass.; A. BAJORINAS, Toronto, Ont., Canada; VL. BŪTĖNAS, Chicago, Ill.; AL. ASTAŠAITIS, Detroit, Mich.; J. IGNATONIS, Chicago, Ill.; PR. JOGA, Cleveland, Ohio; J. A. JURAGIS, Sydney, Australia; PR. MICKEVIČIUS, Milwaukee, Wisc.; S. NARKĖLIŪNAITĖ, New York, N. Y.; V. ROCEVIČIUS, Cleveland, Ohio; C. SURDOKAS, Baltimore, Md.; A. ŠALČIUS, Brooklyn, N. Y.; B. RAUGAS, Philadelphia, Pa.; P. W. URBAN, Cleveland, Ohio; A. VINGIS, Melbourne, Australia; V. VOLERTAS, Baltimore, Md.; BR. DAUNORAS, London, Anglija.

NUOLATINIAI FOTO BENDRADARbiai / PHOTOGRAPHERS— BOSTON, MASS.: VL. Adomavičius, P. Bliumas, D. Čibas, K. Gruzdas, R. Lizdeika; BROCKTON, MASS.: L. Reivydas; BROOKLYN, N. Y.: G. Ponikas; CHICAGO, ILL.: A. Gulbinskas, B. Lungys, V. Noreika, A. Stelmokas, Pr. Urbutis; CLEVELAND, OHIO: V. Bacevičius, V. Valaitis; ELIZBETH, N. J.: J. A. Ribinski; LOS ANGELES, CALIF.: Leonas Briedis, Pr. Gasparonis, Povilas Jasiukonis; MANCHESTER, N. H.: K. Daugėla; NEW YORK, N. Y.: V. Augustinas, V. Maželis; OMAHA, NEBR.: Kun. L. Musteikis; PHILADELPHIA, PA.: K. Baltrukonis, F. Jakaitis, V. Gruzdis, H. Misliauskas; WASHINGTON, D. C.: P. Labanauskas; WATERBURY, CONN.: J. Gaidys, V. Vaitkus; WORCESTER, MASS.: J. Sutkaitis; HAMILTON, ONT., CANADA: E. Gumbelevičius, A. Juraitis; MONTREAL, P. Q., CANADA: V. Juknevičius, L. Stankevičius; TORONTO, ONT., CANADA: J. Dvilaitis, Luna Photo Studio, V. Macas; AUSTRALIA: N. Butkūnas, P. Sakalauskas; SOUTH AMERICA: L. Kančauskas; BROOKLYN, N. Y.: Don. Šulaitis.

ANTHONY F. SKIRIUS, Leidėjas / Publisher

Juozas URBONAS

Administratorius / Business Manager

Straipsniai, prie kurių yra pažymėtas autorius arba pridėti jo inicialai, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę.

The opinions expressed in signed or initialed articles are not necessarily those of the Editors.

Redakcijos ir Administracijos adresas / Address all Editorial and Subscription Mail to:

9204 SOUTH BROADWAY, LOS ANGELES 3, CALIFORNIA
PHONE: PLymouth 4-1377

"Lietuvių Dienos" yra sujungtos su "Kalifornijos Lietuviu".
"Lithuanian Days" is combined with "California Lithuanian".

Skaitytojų pageidavimu prenumeratą atnaujinama automatiškai, nelaukiant atskiro pranešimo.

Nutraukdamas prenumeratą, skaitytojas administraciją painformuoja laišku.

If subscription is to be discontinued at expiration, notice to that effect should be sent.

Otherwise it will be renewed automatically. This policy accords with the wishes of our subscribers.

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn. / Published monthly, except July and August
Atskiro numerio kaina 55 centai Single Copy 55 c.
SUBSCRIPTION \$5.00 per year in any country of the world. HONORARY SUBSCRIPTION \$10.00
Entered as Second Class Matter June 7, 1950 at Los Angeles, Calif. under the Act of March 3, 1879
PRENUMERATA metams — \$5.00 bet kuriame pasaulio krašte. GARBĖS PRENUMERATA \$10.00

This Month's Cover

Povilas Žadeikis, Lithuanian Minister to the U. S. in Washington, D. C. This year marks his 70th birthday (See pp 5-6).

Back Cover

Graduating class of Lithuanistics school in Brooklyn, N. Y. Center: Dr. Šešplaukis-Tyruolis, Lith. language and literature teacher. Top to bottom: Gražina Klinavičiūtė, Vida Lušytė, Aldona Šileikytė, Anastazija Krinickaitė; Daiva Alytaitė, Laima Šileikytė, teacher, Vida Janulevičiūtė, Genovaitė Nūtautaitė; Birutė Šetkaitė, Nijolė Vasikauskaitė, Julija Balčiūnaitė.

Photo V. Maželis

"LIETUVIŲ DIENŲ" PLATINTOJAI

JUNGTINĖSE AMERIKOS VALSTYBĖSE:

Chicago, Ill. — K. Babickas, Balys Brazdžionis, A. Kartanas, J. Karvelis, S. Metricks, St. Penčyla, Marginiai, P. Švelnys, Terra, B. Urbonas, V. Būtėnas, Draugas, Naujienos, Sandara.

Cicero, Ill. — K. P. Deveikis, P. Ramanauskas, J. Pautienius.

So. Boston, Mass. — D. Giedraitis, Kun. J. Klimas, S. Minkus.

So. Boston, Mass. — D. Giedraitis, J. Jokubaitis, Kun. J. Klimas, S. Minkus.

Detroit, Mich. — Gaiva, Neringa, St. Anthony's Parish Library, M. Šimonis.

Cleveland, Ohio — Dirva, V. Ročiūnas.

Baltimore, Md. — A. Česonis, K. Bradūnas.

Waterbury, Conn. — J. Gaidys, Spauda.

Kenosha, Wisc. — V. Gaidelis.

Philadelphia, Pa. — J. Karaška, B. Raugas, V. Karalius, L. Meyer.

Brooklyn, N. Y. — Laima, Darbininkas, Karys, Vienybė.

Great Neck, L. I., N. Y. — A. Šalčius.

Omaha, Nebr. — E. Ribokienė, J. Cicėnas, Kun. L. Musteikis.

Newark, N. J. — K. Trečiokas.

E. Chicago, Ind. — E. Vilutis.

Pittsburgh, Pa. — P. Žilionis.

Cleveland, Ohio — P. Joga.

Elizabeth, N. J. — P. Kudulis, A. Rudzitas.

E. St. Louis, Ill. — A. Vaitkus.

Grand Rapids, Mich. — J. Belinis.

Hartford, Conn. — V. Nenortas.

Los Angeles, Calif. — V. Prižgintas.

Miami, Fla. — Kun. A. Tamošiūnas.

Rochester, N. Y. — A. Sabaliauskas.

Worcester, Mass. — P. Pauliukonis.

Waukegan, Ill. — V. Petrauskas.

Wilkes-Barre, Pa. — V. Ramanauskas.

New York, N. Y. — Tėvynė.

CANADOJE:

Toronto, Ont. — Atlantic Restaurant, A. Bajorinas, A. Kuolas, Rūta Restaurant, J. Smolskis, Tėviškės Žiburiai, Time Cigar Store, V. Aušrotas.

Hamilton, Ont. — Z. Orvidas, J. Pleinys, S. Bakšys.

St. Catharines, Ont. — K. Kudukis.

Montreal, Que. — P. Rudinskas (Parish Library), Nepriklausoma Lietuva.

Winnipeg, Man. — S. Bujokas.

W. Lorne, Ont. — A. Kojelaitis.

Welland, Ont. — K. Žukauskas.

Vancouver, B. C. — E. Gumbel.

BELGIJOJE:

Louvain — Kun. J. Dėdinas.

ANGLIJOJE:

London — D. Daunoraitė.

Bradford — Kun. J. Kuzmickis.

Nottingham — K. Rozanskas.

AUSTRALIJOJE:

Melbourne — A. Vingis, B. Zūmeris.

Canberra — V. Balsys.

N. Gee'ong — L. Bertašius.

St. Kilda — P. Bieškevičius, N. Butkūnas.

Sydney — Kun. P. Butkus.

Adelaide — Kun. P. Jatulis.

Rivervale, W. Australia — Kun. L. Kemėšis.

Williamstown — Kun. L. Vaseris.

Hindmarsh — Australijos Lietuvis.

Edwardstown, S. Australia — A. Kubišius.

Cabramatta — J. Skirka.

Brisbane — K. Stankūnas.

TASMANIJOJE:

Hobart — A. Muncelis.

ITALIJOJE:

Rome — Kun. V. Mincevičius.

PENNSYLVANIJOS GUBERNATORIUS GEORGE M. LEADER pasirašo deklaraciją Vasario 16 dienos minėjimo proga. Pasimatymą su gubernatorium išsirūpino Lietuvos Vyčių 3-čios kuopos Lietuvos Reikalų Komisija. Sėdi (iš k. į d.): Darata Barauskaitė, Gub. George M. Leader, ir H. Sarcevičiūtė. Stovi: Stasys Petraitis, Leonas Mačionis, Bronė Gasparėnienė, kun. Bernardas Shimkus, dr. Jonas Puzinas, Elena Šaulytė, Juozas Janulaitis ir E. Sabienė.

Šiais metais proklamaciją pasirašė 12 gubernatorių. Tiek nuorašų yra gavęs Lith-American Information centras (Gubernatorių sąrašą žiūr. skyriuje Lith. Make News).

GEORGE M. LEADER, Governor of Pennsylvania, signs declaration on Lithuanian independence day, February 16.

NUO GIMIMO DIENOS

Tautinio išsilaikymo elementai

L. GRINIUS, Arlington, California

Tautinio išsilaikymo plotmėje išeivių bendruomenė savo rankose turi tris pagrindines priemones: šeimą, bendruomenę ir savaitgalio lituanistinę mokyklą.

Tai yra trys pagrindiniai tautiškumo išlaikymo ramsčiai ir jų prieglobstyje turėtų atitinkamu metu būti kiekvienas tautinės mažumos narys nuo gimimo dienos iki grabo lentos.

Šių sąlygų atlikimas tėra įmanomas tik tuo atveju, jeigu pačios priemonės ir pagrindiniai jų tikslai yra tinkamai suprantami ir jeigu jos yra pritaikytos tikslams siekti.

Naujagimio pirmieji žingsniai prasideda šeimoje. Ne kur kitur, kaip šeimoje jis išmoksta savo tautos kalbą; čia jis įgauna tautos tradicijų pagrindus, čia jis įsisąmonina esąs lietuvis, nors ir svetimame krašte gimęs; šeimos aplinkumoje jis išmoksta mylėti visa, kas susieta su lietuviškumu, čia gimsta ir išauga jo meilė savo tautai. Šeimos įtakos niekas negali pakeisti ir niekas jos neatstos. Kiekvienas mišrios šeimos sudarymas tuo pačiu silpnina pačias pirmąsias tautinio brendimo sąlygas net ir tuomet, jeigu šeima ir toliau lieka tautinės bendruomenės tarpe.

Sekantis žingsnis yra mokykla ir mokyklinio amžiaus bendruomenė. Mokykla, deja, dažniausiai yra svetima. Jos papildymas — savaitgalinė Lituanistinė mokykla tesugeba šiek tiek papildyti tautinio auklėjimo trūkumus, bet jokių būdų negali, kad ir geriausias norus turėdama, atstoti to, ką duodavo pilna tautinė mokyklinė sis-

tema. Tad pagrindinė tautinių žinių suteikimo našta vėl gula ant šeimos pečių — suteikti jaunimui savarankiško skaitymo. Tai iškelia tolimesnį tautinio auklėjimo reikalą lietuviškų knygų bibliotekos reikalingumą ir prieinamumą.

Pati svetimos mokyklos įtaka gal nebūtų tokia stipri, jeigu šalia jos lygiagrečiai nežengtų mokyklinio amžiaus bendruomenė, kuri, kaip ir pati mokykla, yra svetima ir ypač dildanti tautiškumą. Taigi, kitas pagalbinis kelias tautinei sąmonei ugdyti yra bendraamžių vaikų ir mokyklinio jaunimo bendruomenės buvimas (jaunimo organizacijos), kuri sudaro tautinės aplinkos papildymą. Jaunuolio išėjimas šion bendruomenėn, tegu ji ir yra dar vyresniųjų priežiūroje ir jų rūpesčiu sukurta, yra pirmasis žingsnis tautinėn bendruomenėn. Jos buvimas ir sugebėjimas patenkinti jaunųjų norus ir poreikius, glūdi ateities nario bendruomeniškumas ir jo prisirišimas prie savo tautos branduolio. Iš pastarosios jis (vaikas) išauga į paauglių bendruomeninius vienetus (jaunimo organizacijas). Jeigu iki paauglio amžiaus mokslas ir tautinių žinių gilinimas dažnai būdavo atsiekiapriverstiniu savo kalbos naudojimu ir pan., tai paauglių bendruomenės tarpe prasideda savarankiškos savaiklos pastangos. Čia pasireiškia jau sąmoninga protinė gimnastika tautinės kultūros laukuose. Jaunuolio įnašas savojon bendruomenėn palaipsniui tampa žymesnis, ir ilgainiui jis (naujasis tautinės bendruomenės narys) pradeda perimti vis svarbesnes pareigas. Šioje bendruomenėje jis išsina

ROMOS LIETUVIŲ surengtame Vasario 16 d. minėjime dalyvavo daug svečių — aukštų Italijos valdžios pareigūnų. Šioje grupėje matyti rengėjai, programos dalyviai ir keletas aukštųjų svečių (iš k. į d.): deputatas Insabato, senatorius Ciasca, ambasadorius Maneli, kun. V. Mincevičius, mons. Bafile, Vatikano valst. sekretoriato atstovas,

visuomeniškumo mokyklą ir subręsta tautiškai, įsisąmonindamas taip, kad ateities dalyvavimas suaugusių bendruomenės gyvenime jam yra savaime suprantamas dalykas. Bendruomenės nauda ir jos ateitis tampa jam gyvybiniu rūpesčiu.

Tai suglausta išeivio gyvenimo tautinė programa. Be abejonės, ji nėra pilna. Ji yra idealizuota, nes iki šiol neteko pastebėti jos įgyvendinimo ir įtakos gyvenimo pilnumoje. Ta-

Nukelta į 12 puslapį

SOLISTĖ JANINA LIUSTIKAITĖ dainuoja Romos lietuvių Vasario 16-tos minėjimo surengtame koncerte. (Koncerte dalyvavo ir solistas S. Baranauskas). Solistė Liustikaitė ya pakeliui į JAV-bes, kur rengiami jos koncertai.

SOLOIST JANINA LIUSTIKAITĖ in a song recital at Lithuanian independence day ceremonies in Rome, Italy.

Singer Liustikaitė will soon be heard in the U. S. in a series of concerts.

Lietuvos Ministeris prie Š. Sosto Girdvainis, kardinolas Pizzardo, vysk. Padolskis, solistė Liustikaitė, solistas S. Baranauskas, pianistė Lopez Sun, ministeris Di Giura.

MANY ROMAN DIGNITARIES attend Lithuanian independence day observance in Italy. Shown here are some of guests and program organizers.

GENEROLAS LIBERO SAURO, Italijos laisvės didvyrio Nazarijaus Sauro sūnus, kalba Romos lietuvių surengtame Vasario 16-tos minėjime.

GEN. LIBERO SAURO, son of Italian patriot N. Sauro, addresses audience at Lithuanian independence day observance in Rome, Italy.

LENKAI PLANUOJA

TREMTIES LENKAI SIŪLO CENTRINĖS EUROPOS BUFERINĘ ZONĄ

Lenkų vyriausybė tremtyje per savo atstovą Kanadoje pasiūlė sudaryti Centrinės Europos militarizuotą, bet neutralią zoną, kuri atskirtų Sovietų Sąjungą nuo Šiaurės Atlanto pakto valstybių ir tuo būdu užtikrintų pasaulio taiką.

Buferinė zoną, turinti 100 milijonų gyventojų, susidarytų iš 7 valstybių sąjungos, į kurią įeity Pabaltijo kraštai (Lietuva, Latvija, Estija) ir Lenkija, Čekoslovakija, Vengrija ir Rumunija. Ši zona galėtų būti pratęsta net iki Viduržemio jūros, įjungiant į ją Bulgariją, Jugoslaviją ir Albaniją, kurios susiburtų galbūt į vad. Balkanų sąjungą.

Pasiūlymas padarytas vasario 8 d. per Oktavijų Jastrzembskį, Egzilinės lenkų vyriausybės atstovą Londone. Toks pasiūlymas, jo manymu, esąs naudingas šiuo metu, nors pati idėja ir nesanti nauja. Jo vyriausybė imsiantis žygių šią idėją populiarinti Vakarų valstybių tarpe, drauge mėgindama gauti jai pritarimo iš didžiųjų pasaulio galybių. Siūlomas planas apima šiuos punktus:

1. Atitraukimas visų ginkluotų sovietų pajėgų iš minėtų šalių.
2. Šių šalių sujungimas į neutralią zoną.
3. Kiekviena šių šalių turėtų savo nepriklausomybę, bet būtų zonos ribose susijungusi su viena kita, kad drauge galėtų apsiginti nuo agresijos iš Vakarų ar Rytų.
4. Šių šalių laisvę garantuotų didžiosios pasaulio galybės.

Ponas Jastrzembski sako, kad 100.000 kv. mylių teritorija į Rytus nuo dabartinės Lenkijos sienos, jo vyriausybei skatinant, turėtų būti sugrąžinta Lenkijai, kaip jai teisėtai priklausanti, ir kad Oderio ir Neisės upės būtų pripažintos vakarinėmis krašto sienomis.

Buferinė zona stabilizuotų Europos neramumų sritį, dėl kurios kilo abu pasauliniai karai. Ji pašalintų klaidas, padarytas Jaltos konferencijoje ir atstatytų pasaulio jėgų pusiausvyrą. Atskiriant buferinę Rytus ir Vakarus, pirmiausia iškiltų reikalas sujungti Vokietiją.

Ponas Jastrzembski sako, kad JAV planas užtikrinti Europoje taiką, sudarant didelio pajėgumo kariuomenę, nepasisekė, nes negauta

karinės paramos iš Vokietijos, kuri neturi karinių pajėgų sudaryti net vienai brigadai.

Jis tikis, kad Sovietų sąjunga galėtų būti priversta sutikti su šiuo planu, nes ji pati buvo pasiūliusi sudaryti neutralią zoną, bet demilitarizuotą, kuri galėtų būti tačiau lengvai peržengiama.

Jastrzembski sako, kad sukilimai Lenkijoje ir Vengrijoje parodė Rusijai, kad ji negali remtis satelitais. Jis tikis, kad buferinis blokas neturėtų susijungti militariškai su Vakaraais ir kad Rusija tokį planą priimtų.

Ši žinia ir kartu pridedamas žemėlapis paimta iš Kanados laikraščio.

MINISTERIS BE PERTRAUKOS

Povilo Žadeikio, Lietuvos Įg. Ministerio, gyvenimo kelias, minint jo 70 m. sukaktį

Povilas Žadeikis, Įgaliotas Lietuvos Ministeris Washington, šiu metų kovo 14 sulaukė 70 metų amžiaus. Šiame poste išbuvęs daugiau kaip dvi dešimtis metų, ministeris Žadeikis yra daug nuveikęs, atstovaudamas Lietuvą, o ypač paskutiniaisiais metais, kada kraštas, kuriame reziduoja ministeris Žadeikis, yra tapęs svarbiausiu Lietuvos laisvės bylos gynėju ir net kovotoju. Tačiau ir visas Žadeikio gyvenimas yra pasižymėjęs darbais dėl Lietuvos. Tat bent trumpais bruožais peržvelkime jį nuo pat žemaitijos kaimo Pareškečio, kur Povilas Žadeikis, jauniausias šeimoje, gimė 1887 m. Jo tėvai buvo Juozas ir Teofilė Klimaitė Žadeikiai. Vyriausią sūnų, Praną, tėvai išleido į kunigus. Jis mūsų raštijoje jis yra žinomas kaip poaūrio spaudos bendradarbis ir reikšmingų didžiojo karo atsiminimų autorius.

Pradinį mokslą Povilas gavo namie, "vargo mokykloje". Nuo 1899 iki 1903 m. mokėsi Palangos progimnazijoje, kuri buvo įgijusi vardą — paruošiamosios mokyklos — žemaičių Vyskupijos seminarijai Kaune. Tuo pat metu persikėlė į Mintaujos gimnazijos 5-tą klasę. Gimnaziją lankydamas Ž. dalyvavo slaptose kuopelėse, kuriose buvo studijuojama lietuvių kalba, literatūra, istorija ir geografija. Mat, tuo metu, kada lietuviškoji spauda buvo draudžiama, gimnazijos vadovybė neleisdavo turėti net nekalčiausio turinio lietuviškos knygelės. Bausdavo net dėl paprastų, pvz., knygelę apie bitininkystę. Dėl to vyresniųjų klasių mokiniai į minėtas liuanistikos studijas žiūrėdavo kaip į protestą prieš rusų caro režimo neteisėtą ir atžagareivišką elgesį lietuvių tautos atžvilgiu.

Jalgavos-Mintaujos gimnaziją baigė 1907 m.

Persikėlęs Petrapilin ir įstojęs universitetą, P. Žadeikis užmezgė ryšius su lietuvių atstovais Rusijos Dumeje. Jo politinis credo įgavo kryptį ir turinį nepartinio veikėjo. Jis bendradarbiavo Vilniaus žiniuose, Lietuvos žiniuose, ir studentų Aušrinėje. Trukdamas pragyvenimui lėšų, kaip ir ne vienas kitas to meto gabesnis studentas, vertėsi pamokomis.

Apie išvykimą į Petrapilį Žadeikis pasakoja: —Mano tėvukas neiškentė man nepasakęs: "Jau yra aštuni metai kap kad pradėję Palango' mokyti, buvaa Mintaujo', bet viso to negana, dabar sumanee baldytis į Peterburką... Aš nesuprantu, kam dar tas navarsetas tau bereikalingas... Nebent ant gubernatoriaus mokykumės..." Mano mamytė buvo praktiškesnė: ji

POVILAS ŽADEIKIS (vidury), Gen. Konsulas New Yorke, Generalinio Konsulato patalpose Park Road, N. Y., 1930. IN 1930 P. ŽADEIKIS (center) was Consul General in New York.

užnėrė man ant kaklo škaplierius, sakydama: "Pasižadėk man, kad ruskės nevesi!" Tokį pažadą jai daviau ir ištesėjau.

Petrapilio studentijos streikas, kuriame ir P. Žadeikis dalyvavo, vieneriais metais prailgino jo studentavimo laiką. Un-tą baigė 1912 m., gaudamas pirmos klasės organinės chemijos diplomą.

Baigęs un-tą, Ž. buvo pašauktas atlikti karinę prievolę. Tarnavo Kaune ir vėliau praktikavosi Gardine beveik iki I pas. karo pradžios. Grįžęs buvo vėl tuoj mobilizuotas ir pateko į Gvardijos Lietuviškojo Pulko atsarginį dalinį čia pat Petrapilyje. Vėliau po metų perkeltas į karo frontą Kauno tvirtovėn, iš kur pateko į Kauka-

WASHINGTONO LIETUVIAI SVEIKINA MINISTERĮ ŽADEIKĮ jo 70 metų amžiaus sukakties proga. Iš k. į d.: J. Gabrilavičius, P. Labanauskas, B. Paramskas, J. Žemaitis, Br. Tutvilienė, Pasiuntinybės Patarėjas J. Kajeckas, V. Trumpa, Kajeckienė, E. Jurgėlienė, Dr. Krivickas, Dr. K. Jurgėla, J. Andriušis, L. Jurkienė, E. Mažeikienė, Barbora Darlis, K. Škirpa, G. Krivickienė, S. Žalkauskas, Dr. P. Mažeika, A. Vaičiulaitis, J. Pajaujis. Priešais sėdi Mirga Žadeikytė, min. Žadeikis su žmona ir sūnėnas Stasys Žadeikis.

Washington, D. C., Lithuanians great Lithuanian Minister Povilas Žadeikis on his 70th birthday.

Foto P. Labanauskas

POVILAS ŽADEIKIS (antras iš dešinės) su Karo Technikos viršininkais Kaune 1922 metais.
P. ŽADEIKIS (2nd from right) with Lithuanian army officers in Kaunas, 1922

zo šiaulių Brigadą, kuri labai sužalota prie Dubysos ilsėjosi Ginkūnuose prie Šaulių. Žadeikis su dviem savo draugais apsisprendė čia pasilikti, nes čia buvo Lietuva.

Už prie šventėžio kautynės ž. apdovanotas I-ju Anna's ordenu su užrašu "Už herojišką drąsą", o vėliau jam suteiktas Stanislovo karinis ordenas.

Pašauktas į karininkų Elektrotechnikos kursus Petrapily ir juos baigęs, paskirtas 28-to radijo susiekimo viršininku.

Tuo tarpu Rusijoje įvykiai sekė įvykius: caro rezignacija, princas Lvoje, Kerinskio vyriausybės...

Nesnaudė ir lietuviai: vyko lietuvių seimas, lietuvių kariškių susirinkimai. Kariuomenėje vyko perverimai: buvo įsakyta, kad kariuomenės vadovybė turi remtis karininkų ir kareivių deputatais, savo rūšies prisiekusiais teisėjais. Nesnaudė ir lietuviai kariai. Mitingai sekė mitingus. Įsteigta koplyčia su kun. Razaičiu. Buvo priimtos rezoliucijos dėl (1) organizavimo atskiro lietuviško karinio dalinio ir (2)

pareikšta viltis, kad pasireiškęs Petrograde seime skylimas neardys lietuviškos vienybės, reikalingos nepriklausomos Lietuvos atstatymui.

Frontas paio, vyko revoliucija, išformavęs savo radijo dalinį net prie Volgos, P. Žadeikis baigė savo karinę karjerą.

Perėjęs į civilinį gyvenimą, ž. stojo lietuviško darbo dirvon. Iki 1918 m. gruodžio 19 buvo Vilniškės Lietuvos Tarybos, Repatriacijos Komiteto Leningrade sekretorius. Po to grįžo į Lietuvą, į Kauną ir 1919 m. įstojo į Lietuvos kariuomenę. Organizavo Elektrotechnikos Batalioną. Pasitraukus A. Merkiui iš šležičiū IV-to kabineto, buvo paskirtas Krašto Apsaugos Ministeriu ir išbuvo nuo 1919 liepos 21 iki tų pat metų spalio 9. Iš trumpo ž. ministeriavimo pažymėtini du dalykai: (1) Lietuvos kariuomenėje įvesta kirinių laipsnių sistema ir (2) likviduotas "peoviakų", POW, lenkų kariškos organizacijos pučas Lietuvoje.

1920-21 m. Žadeikis buvo Lietuvos Misijos narys ir karinis įgaliotinis. Čia jis sėkmingai likvidavo vad. Am. Liet. Brigadą ir uoliai dalyvavo Lietuvos Paskolos Bonų platinime: buvo realizuota virš pusantro milijono dolerių. Grįžęs iš Amerikos, 1922 m. Žadeikis skiriamas Krašto Apsaugos Ministerijos atstovu deryboms su Vokietija. Sekančiais metais siunčiamas Pracūzjon kaip Lietuvos Karinės Misijos narys. Tais pačiais metais pakeltas į pulkininko leitenanto laipsnį. Po to ž. perėjo į Užsienių Reikalų Ministeriją.

1923 gruodžio 1 prezidento A. Stulginskio skiriamas Chicago Konsulato steigėju ir konsulu (išbuvo iki 1928 m. vasario 1 d.). Jo ekzekvatūrą pasirašė Prezidentas Coolidge 1924 m. vasario 16. Ši data ir yra laikoma Konsulato įkūrimo data. Įkurtuvių puotoje dalyvavo iš Washingtono atvykęs Lietuvos atstovas Kazys Bizauskas ir daugelis Amerikos lietuvių veikėjų.

Lietuvos Gen. konsulu Žadeikis buvo nuo 1928 vasario 1 d. iki 1935 m. liepos 1 d. Bekonsulaudamas Chicagoje ir New Yorke, Žadeikis daug pastangų dėjo organizuoda-

mas Am. Liet. Vaizbos Butus, kurie tebeveikia iki šiolei.

Įvertindama Žadeikio darbus, Lietuvos vyriausybė buvo numaciusi paaugstinimą ir pasiūlė Nepaprasto Pasiuntinio ir Įgalioto Ministerio postą Rygoje. Žadeikis nuo to dėl svarbių priežasčių atsisakė

1933 m. liepos mėn. 15 d. ankstyvą rytą, kai Darius ir Girėnas iš New Yorko pasikėlė skristi per Atlantą, jų žygio pradžioje dalyvavo ir kons. Žadeikis, atėjęs lakūnų išlydėti ir tuo jų žygiui suteikdamas valstybinės reikšmės. Tuoju po to ž. išskrido Chicago pranešti apie Lituanicos išskridimą Lietuvon Lietuvos ministeriui B. K. Balučiui, kuris tuo metu lankėsi Pasaulinės Parodos Lietuvių Dienos iškilmėse.

1935 m. liepos mėn. 1 d. prezidento A. Smetonos aktu Povilas Žadeikis pakeltas į Lietuvos Nepaprastą Pasiuntinį ir Įgaliotą Ministerį Washington, D. C., JAV. Tas pareigas Žadeikis tebeina be pertraukos iki šių dienų.

Prisistatęs prezidentui Rooseveltui, 1935 m. rugpj. 21 d., Žadeikis tuoju pradėjo rūpintis konsularinėmis sutartimis su JAV sudarymu, ir ji buvo JAV Valstybės sekretoriaus Hull ir Žadeikio, kaip Lietuvos Ministerio ir specialaus įgaliotinio, pasirašyta. Deje, ratifikaciją sutrukdė 1940 metų komunistinė invazija į Lietuvą.

Per tą ilgą 22 metų ministeriavimo laiką Washington Žadeikiui teko ištisa eilė darbų, konsularinių pasitarimų, konferencijų, misijų ir kitų darbų atlikti. Ypač iškilo konsulų bendro darbo sutarimo reikalus, Lietuvą okupavus komunistams ir likvidavus teisėtą Lietuvos vyriausybę. Ministerio Žadeikio pareigos ir postas čia užėmė vyraujančią reikšmę. Min. Žadeikis ir jo kolegų solidarų protestų ir įv. kitų žygių bei pastangų vaisius, kad JAV nepripažino ir nepripažįsta Lietuvos okupacijos. Taip pat apsaugota ir Lietuvos Legacijos neliečiamybė nuo galimo pasikėsimo iš sovietų pusės.

Matydamas Amerikos lietuvių reikšmę ir galią ir aukštai vertindamas jų draugingumą Lietuvai, ž. laikė savo pareigą kiek galima daugiau prisidėti ir prie Amerikos lietuvių Tarybos darbo, dalyvaudamas svarbesniuose jos pasitarimuose ir padėdamas JAV vyriausybės sferose.

Min. Žadeikis visą laiką buvo kontakte su Lietuvos konsulais, 1947 m. vyko į Paryžių ir dalyvavo pasitarimuose su VLIKo atstovais, lankė liet. stovyklas Vokietijoje, 1952 m. Londone tarėsi su kitais dipl. tarnybos atstovais ir t.t.

Už nuopelnus Lietuvai ž. apdovanotas Vytauto ir Gedimino ordenuis, Šiaulių žvaigžde ir Nepriklausomybės medaliu.

Min. Žadeikio šeimą sudaro trys asmenys: jis yra vedęs Marę Radzevičiūtę ir augina dukterį Mirgą.

Šios garbingos sukakties proga, nežiūrint senyvo ministerio amžiaus, tenka pasidžiaugti Washingtono Liet. Atstovybės veikla ir jubilatui palinkėti dar ilgų ir darbingų metų.

K. R.

1937 METAIS Pasiuntinybės sode Washington Min. Povilas Žadeikis su žmona ir dukrele Mirga.

Žiūr. iliustracija šio LD nr. 26 puslapyje.

MIN. ŽADEIKIS and family in garden of Lith. Legation, Washington, D. C., 1937.

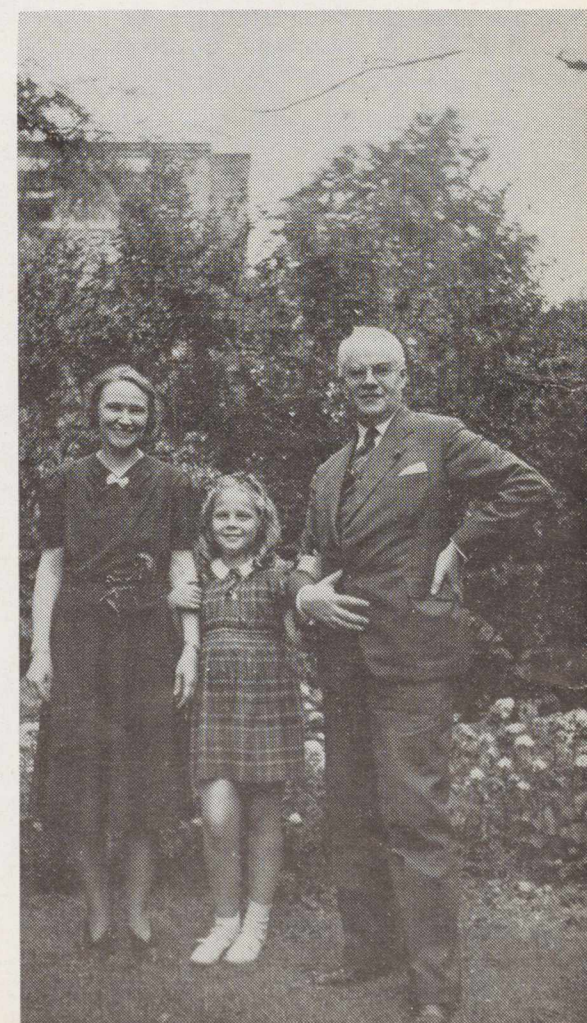
1936 METAIS rugsėjo 8 d. Valstybiniame stadione Kaune žiūri futbolo rugtynių tarp Kauno Kovas—LGSF komandų. Iš k. į d.: inž. K. Pabedinskas, Min. Žadeikis, Kipras Petrauskas- Vid. Reikalų min. Leonas ir k.

MIN. ŽADEIKIS (2nd from left) at football matches in state stadium in Kaunas, Lithuania, 1936.

1941 METAIS prie Pasiuntinybės namo Washington: Prezidentas A. Smetona su žmona, Pas. patar. Kajeckas, Latvių charge d'Affaires Dinbergs ir Žadeikių šeima.

THE LATE PRESIDENT of Lith. A. Smetona pays a call on Min. Žadeikis at the Lith. Legation, Washington, D. C., 1941.

1921 METAIS Skuode, Žemaitijoje. Iš k. į d.(sėdi): Povilas Žadeikis, brolis kun. Pranas, sesuo Juilja; stovi: sesers duktė Bronė ir brolis Jonas.

ŽADEIKIS visiting with his brother Rev. Pranas Žadeikis, in Skuodas, Lith., 1921

JANONIŲ ŠEIMA. Sėdi motina ir tėvas. Kairėje jauniausioji Juliaus sesuo Emilija. Stovi brolis Mykolas, miręs (ar sušaudytas) 1942 metais vasario mėn. Leningrade, ir poetas Julius. Trūksta sesers Marės, kuri darant nuotrauką (1914 ar 1915) jau buvo Amerikoje.

THE JANONIS family. First row first is Mrs. Emilija Janonytė Railienė.

MANO BROLIS POETAS

*Pasakoja proletarinio liet. poeto Juliaus Janonio sesuo
EMILIJA RAILIENĖ, Baltimore, MD.*

— Aš tada tik verkiau, ir verkiau, ir verkiau. Mano akys buvo užtinę. Taip aš nenorėjau iš Lietuvos išvažiuoti, — pasakoja poeto Juliaus Janonio sesuo Emilija Railienė su mistiniu jautrumu prisimindama savo mylimąjį brolių ir anuos, nors ir vargingus, bet idiliškus jaunystės laikus.

Šiais metais gegužės 17 d. sukan-ka 40 metų nuo Juliaus Janonio mirties. Tasai audringas poetas, pačioje jaunystėje nutraukęs savo gyvybės siūlą, daugiausia vien raudonųjų savinamasis, yra vertas pažvelgti ir kitomis akimis. Tad sukakties proga užsukau vaišingon Railių pastogėn, Baltimorėje, patirti kaip savo brolių prisimena jo mylimoji jaunoji sesuo Emilija Janonytė-Railienė.

Čia tenka pirmiausia pastebėti, kad Baltimorėje vargu rasi, kad ir neseniai atvykusį naujakurį, kuris nepažintų ar bent nežinotų Railių, nes jau kelios dešimtys metų Baltimorės lietuvių kolonijoje beveik nebuvo žymesnio pasireiškimo prie kurio Railai savo pasiaukojančia veikla nebūtų prisidėję. Jie pirmieji stojo aktyvion Balfio veiklon, Railienė keletą metų buvo skyriaus sekretorė, jie sudarė arba parūpino daugybę garantijų atvykimui į šį kraštą...

— Tai kiek gi parsikvietėt tų dipukų? — užklausaui.

— Kad nė nebežinom, — atsako

— Be skaičiaus, — pastebi Raila.

Aš paprasčiau paskaičiuoti. Pasirodo, sąrašas viršija šimtinę. Tiesa, ne visi pas juos atvažiavo, kai kurie pasuko kitur, tačiau 44 asmenys atvažiavo tiesiai pas Railus.

Šalia Balfio Railai dalyvauja dar visoje eilėje kitų Baltimorės lietuvių organizacijų. Emilija Railienė yra ilgametė L. Piliečių klubo sekretorė, kurį laiką buvo taryboje. Už nuopelnus L. Evangelikų Reformatų Bažnyčiai 1951 m. bažnytinis sinodas Chicagoje išrinko ją amžina kuratore.

Iš Lietuvos Emilija Janonytė atvyko 1921 m. drauge su tėvais. Laivakortėmis pasirūpino vyr. sesuo Marė, kuri Amerikon atvyko 1913 m. Brolis Mykolas buvo vedęs rusę ir pasilikęs gyventi Rusijoje.

Janoniai nors gyveno vargingai, bet savo vaikus iš paskutiniųjų leido į mokslus. Emilija yra išėjusi 3 gimnazijos klases ir buvo pasiruošusi egzaminams iš ketvirtos. Pažymėjimas rodo, jog mokėsi labai gerai, yra tik vienas trejetukas - iš rusų kalbos, kurią ji mokėjo, bet nemėgo. 1922 m. Emilija ištekojo už Martyno Railos su kuriuo sutartinai dirbo lietuviškąjį darbą ir išaugino sūnų ir dukterį; sūnus Martynas augina du sūnus.

Martynas Raila atvyko Amerikon prieš 50 metų. Jis ypač aktyviai reiškėsi Baltimorės Lietuvių Teatro

JULIUS JANONIS (paskutinėje eilėje trečias iš k.) Biržų progimnazijoje. Nuotrauka greičiausia iš 1912 mt. (Būtų malonu, kad laisvajame pasaulyje esantieji šioje nuotraukoje biržiečiai padėtų atpažinti ir kitus asmenis; kaip žinome, Biržuose mokėsi ir K. Binkis)

JULIUS JANONIS (last row, third from left) as a student in the high school at Biržai, Lithuania, circa 1912. (Ta ir visos foto nuotraukos iš E. Railienės archyvo)

Draugystėj. Tuo metu čia gyveno didelis scenos mėgėjas ir darbuotojas, živilės, Rutvilės ir kitų scenos veikalų autorius Nagornoskis. Buvo statoma tiek daug veikalų, kad Martynui teko vaidinti jei ne šimtą kartų, tai tikrai netoli to. Raila ir dabar tebedalyvauja lietuviškoje veikloje: jis yra tarybos narys, lietuviško knygyno valdyboj, Mindaugo savišalpinės draugijoj ir kitur.

Abu Railai remia Lietuvių Bendruomenės veiklą.

Senieji Janoniai Amerikoje gyveno seserų globojami. Tėvas jau atvyko silpnos sveikatos ir mirė 1936 m. Motina išgyveno iki 1947 metų.

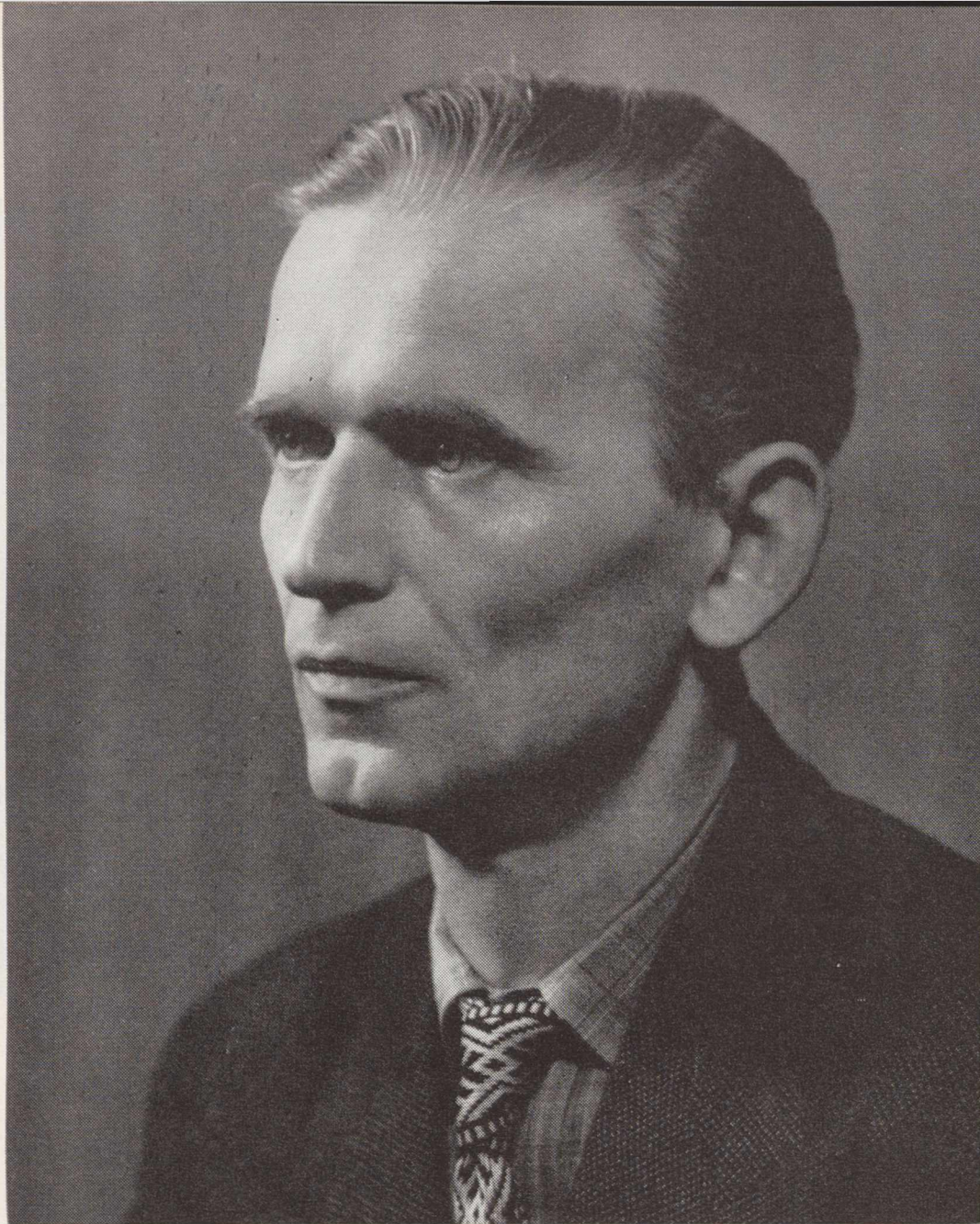

MARĖ JANONYTĖ, vyr. Janonio sesuo, 1913 m. atvykusi į JAV. Netrukus ji parūpino laivakortes tėvams ir seseriai Emilijai. Ji yra ištekojusi už Rathamel ir su šeima gyvena ūkyje 20 m. nuo Baltimorės. MARĖ JANONYTĖ, the elder sister of the Lithuanian poet Janonis,

EMILIJA JANONYTĖ RAILIENĖ IR MARTYNAS RAILA, Baltimore, MD., aktyvūs vietos veikėjai lietuviškose organizacijose, daug padėję tremtiniams atvykti iš Vokietijos į JAV.

EMILIJA JANONLTĖ RAILIENĖ and her husband Martynas, Baltimore, both active in local Lithuanian affairs. See Mrs. Raila's recollections of poet Janonis on this page.

KAZIMIERAS BARĖNAS, rašytojas ir žurnalistas, "Europos Leituvio" red., Londone.

K. BARĖNAS, author and journalist, European Lithuanian weekly editor, London.

Kazimieras Barėnas ilgą laiką rašė eilėraščius, spausdindamas juos perijodikoje. Vėliau ėmė reikštis žurnalistikoje, keldamas kultūrinius ir visuomeninius liet. gyvenimo klausimus, pasirašydamas pavarde ir slapyvardžiais. Tik vėlesniaisiais metais pasukęs į beletristiką, savo pirmuoju apysakų rinkiniu "Giedra visad grįžta", 1954, iš karto patraukė skaitytojų ir kritikos dėmesį giedriu lietuviškos buities vaizdavimu. Naudodamasis mūsų klasikinio realizmo tradicijomis, Barėnas davė ištisą eilę kasdieninių kaimo žmonių ir scenų, nudažydamas juos aukštaitiškai šiltu koloritu. Antrajame rinkinyje "Karališka diena", kuris ką tik išėjo iš spaudos, autorius pasuko į apskrities miestą, kuriamė irgi surado įdomių personažų. Autoriaus vaizduojamas gyvenimas paprastas, nesudėtingas, bet skaitytoją pagauna ir jaukiai nuteikia, kaip ir jaukumo ir lengvo humoro pilna aukštaičių žemė, kurioje apynio spurgas linksmai pražysta balta alučio putele.

KARALIŠKA DIENA

KAZIMIERAS BARĖNAS

Iš pat ryto, eidamas į stotį, ūkininkas Širmulis apsidairė, paieškojo dangių bent tų baltųjų debesėlių ir tarė žmonai:

— Karališka diena!

— Aha. Graži diena, — atsakė Širmulienė ir paėmė pintinę į kitą ranką.

Diena iš tiesų žadėjo būti karališka. Nė vieno debesėlio, net ir veislei. Net ir tie maži baltieji, kurie nuolat plavinėja apsnūdę, net ir tie kažkur dingę. Žmonės jau su ausrele ėjo iš apylinkės kaimų ir iš pačių Klevalapių į geležinkelio stotelę važiuoti į Gulbinus. Nuodėmė nepasinaudoti tokiu gražiu oru! Suk galvą ar į rytus ar į vakarus — grynas dangus!

Šiai apylinkėi dar lyg ir tarpusventis, nes vakar buvo šv. Jurgio atlaida. Tai Klevalapių bažnytkaimio gatvėse dabar dar baltuoja marguoja saldinių popieriukai. Dar yra net tokių žmonių, kurie stumdosi stotelėje vakarykštėmis akimis ir laukia traukinio. Kai Širmuliai pasiekė stotelę, čia jau buvo visas būrys keleivių.

Jau saulė buvo gerai pakilusi, kai nuo generolo brolio dvaro atiterskė brikelė ir pasuko tiesiai prie stoties. Dar su ausrele buvo atvežtas ir pakrautas jautis, tai iš tolo užmatę keliu atidulkančią brikelę vy-

rai ėmė spėlioti.

— Pats generolo brolis, žiūrėk, lydės jautį, — tarė Širmulis.

— Kur tau generolo brolis pats lydės! — tarė Kojelis. — Užteks ūkvedžio ar berno.

— Tai kodėl brikelė atvažiuoja?

Tas Širmulio klausimas nutildė kaimyną, o kai brikelė atiterskėjo, tai iš jos išlipo generolas ir jo pirmosios klasės gimnazistė duktė Irutė. Jis palydėjo dukterį į vagoną, surado jai vietą ir tada atidavė pintinę, kurioje žyvgavo paršiukas.

— Irutė, neužmiršk išlipdama paršiuko, — dar tarė jis.

— Jis man žviegas gatvėje.

— Stoty bus Jurgis, nebijok, parveš.

Į tą patį vagoną įsiriti ir Širmulis, nes ten jau sėdėjo jo žmona. Traukinys pajudėjo ir ėmė puškuoti.

Širmulis jautėsi šiek tiek kaltas prieš generolą. Kai tiesė tą geležinkelio šaką, tai pas jį gyveno mokytojas. O tas, būdavo, kur buvęs, kur nebuvo, jau ir sako, ir dar vis pakeltu balsu:

— Dabar generolas turės geležinkelį!

Šitaip kalbėjo ne vien tik mokytojas ir kartojo ne vien tik Širmulis. Iš artėjančio geležinkelio apie metus šitaip šaipėsi daugumas Klevala-

pio bažnytkaimio ir apylinkės gyventojų, kurie labiau mėgsta pasvarstyti krašto ir valstybės reikalus.

— Dabar generolas turės geležinkelį! — užgėrę smuklėje šūkavo ir patį tą geležinkelį tiesusieji darbininkai, šnabždėjęsi ūkininkai ir prekybininkai ir net kampininkai.

Geležinkelis nuo Gulbinų jau buvo atvartytas iki Klevalapių palaukių, kai už tas kalbas truputį atkentėjo gal labiausiai liežuvio neįveikęs nulaikyti mokytojas. Jis gavo šešis mėnesius priverčiamųjų darbų stovyklos. Kol jis atsėdėjo savo bausmę, geležinkelis buvo baigtas tiesti, tai ir jis pats jau traukiniu grįžo pasiimti savo daiktų ir išlipo Klevalapių pakluonėse, kur kupsojo maža nauja stotelė.

Dabar jau visiems buvo aišku, kad nauja geležinkelio šaka tiesta visiškai ne generolui. Šalia Klevalapių didįjį tą pavyzdinį dvarą turėjo pirkęs ne generolas, o jo brolis, o generolas atbirbdavo dažniau tik vasarą kartais pats vienas, kartais su žmona ir su mažąja Irute.

Kai baigė geležinkelį, tada jau ir generolas rečiau besinaudodavo automobiliu: atpūksėdavo jis traukiniu, pabūdavo pas brolių dvare ir vėl išpūksėdavo sau. O geležinkelis ėmė patikti apylinkėi. Pėsčias ar važiuotas pasiekti Klevalapius, sėdai sau traukinin ir nuterskė miestą. Su geležinkeliu kartu, rodos, priartėjo ir daktaras, o netrukus žmonės įprato net kiales miestan nužvygtinti ir karves numūkinti vis dažniau jau nebe savo vežimu, o traukiniu. O kai generolas nieko čia nepirko, tai žmonės liovėsi net spėlioti, kam čia tą geležinkelį tiesė, o tik naudojosi ir buvo patenkinti.

Širmulis nieko nepamiršo. Kiti ūkininkai, sutikę Klevalapiuose generolą, drąsiai keldavo prieš jį kepurę ir sveikindavo ir išnaudodavo kiekvieną progą paspausti jam ranką, susipažinti ar pasakyti kokį žodį, jei generolas šventą dieną užeidavo į parduotuvę nusipirkti papirosų ar kokios smulkmenos. Pasakui būdavo kuo didžiulis ir džiaugtis:

— Tai generolas sakė man... Tai su generolu pasisveikinom...

Širmulis vis dar privengė generolo. Jam vis rodė, kad generolas žino, ką jis kalbėjo, tai jis ir lenkėsi iš tolo tiek kelyje, tiek parduotuvėje, o jei nukeldavo kepurę, tai vis labai nedrąsiai, paprastai tada jau, kai generolas būdavo praėjęs ar pravažiavęs Dabar jis ir traukinin iširepečkino tik tada, kai generolas atsitraukė nuo durų ir atsistojo ties vagono langu.

Nors Širmulis labai troško neišsiskirti iš kitų, drąsiai pakelti prieš generolą kepurę, o gal net paspausti ištįstą dešinę, bet vis nedrįso. O kas čia žino, gal generolas sustos ties juo ir pasakys:

— Širmulis? Tai tu čia kalbėjai, kad man stato geležinkelį?

Tokiu atveju iš gėdos nebūtų kur dėti akių. Aišku, Širmulis šitaip kalbėjo. Mokytojas taip sakydavo, o Širmulis kartodavo, bet dabar neišimsi širdies ir neparodysi, kad ten nebėra nė krislelio pikta.

Traukinys terškėjo sau. Irutė sėdėjo prie lango ir dažnai žvilgčiojo į pasienyje stovinčią pintinę, iš kurios sklido pastovus kurtinantis žviegimas.

— Pakalbink mergaitę, — Širmulis stuktėlėjo alkūne žmoną, ryždamasis parodyti savo nuoširdumą bent generolo dukteriai.

Ta, rodos, laukusi tokio paraginimo ir visą laiką žiūrėjus čia į mergaitę, čia į žyvgaujančią pinti-

nėlę, tuojau ir paklausė:

— Ką gi čia veži, panelyte Irute?

— Paršiuką, — atsakė mergaitė ir paraudo.

— Paršiuką? Matykit tik!

— Dėdienė davė parvežti mamai. Mama iškeps...

— Ar nebus gaila piauči? Ar gražus paršiukas? Baltas?

Mergaitė susimąstė.

— Baltas, gražus, — atsakė ji, greit atsitūpė prie pintinės, pravėrė viršelį ir ėmė glostyti paršiuką. — Čiuk, čiuk, čiuk, balčiuk, čiuk, čiuk, čiuk.

Paršiukas aptilo, ir jo žviegimas dabar buvo, rodos, tiesiog malonus, nes tarpais jis dar glostomas vis praverdavo snukį, gal nebe tiek iš vienišumo ir nuobodumo, kiek iš to įsirėkimo. Apie generolo Irutę susibūrė jau kelios moterys. Širmulienė įkišo net ranką pintinėn, kartu su Irute glostė paršiuką ir kalbėjo:

— Koks baltas, koks baltas! Lyg išpraustas! — stebėjosi ji.

— Išpraustas! — tarė Irutė. — Dėdienė vakar liepė išprausti.

Irutė abiem rankom suėmė besispardantį paršiuką ir iškėlė iš pintinės.

— O, koks baltas! O, koks baltas, koks mažiukas, koks gražus! — stebėjosi moterys. — Tokį gaila piauči.

Viena glostė, kita stengėsi bent pirštu paliesi ar prikišti arčiau galvą ir pažiūrėti to baltumo. Paršiukas spurstelėjo ir žyvgavo. Irutė prisipaudė jį prie krūtinės, bet tuoj vėl suėmė abiem rankom ir pratiesė į langą, kur šviesiau, nes moterys dar vis tebesistebėjo juo. Vienu metu jis vos neišslydo mergaitėi iš rankų. Ji suoiksėjo, pasidėjo ant grindų, geriau suėmė rankom ir vėl pakėlė.

— Matai, kokia uodegyt! — tarė Širmulienė. — Tikras kiaulius.

— Graži uodegytė, — tarė kita moteris.

— O kaip gi be uodegytės? Turi būti uodegytė, — tarė trečia ir pirštu brūkstelėjo per tą uodegytę.

Moterys, besistengdamos užimti Irutę, pačios jau pradėjo džiaugtis paršiuku, ir jų žvilgsniai rodė, kad tas žaidimas gali tęstis net ligi pat miesto, jei tik Irutė rodys joms paršiuką.

— Uodegytė kaip didelio paršo, — tarė dar Širmulienė ir tuoj aiktėlėjos, nes paršiukas vėl tįstelėjo visu ilgiu, išslydo iš rankų ir dingo už vagono lango. — Jėzau Marija, paršiukas! — suriko Širmulienė. — Paršas, paršas! Paršas!

Širmulis matė, kaip išskrido paršiukas. Kol jo žmona vis minėjo paršą, jis griebė pavojaus rankeną.

— Nubaus! — išsigandęs rėkė jam Kojelis.

— Kas nubaus? Matai, generolo paršiukas pabėgo.

— Kiškiakojį, matai, nubaudė, kai girtas išmėtė skrybėlę. Sustabdė, ir nubaudė.

Kojelio įspėjimas jau buvo pavėluotas, nes traukinys trinksėdamas ir cypdamas stojo. Kojelis įbedė kaklą Širmuliui į petį, o moterys suverdėjo ir suvirto kuri ant suolo, o ir žemėn. Širmulienė kėlėsi nuo grindų, kai užmatė, kad generolo Irutė laiko susiėmusi kaktą.

— Gerai, panelyte, kad dar neiškritai, — tarė ji, ranka paliesdama mergaitės petį. — Paršiuką atrasim, atrasim.

Kai Širmulis darė duris, jau čia pat buvo ir geležinkeliečiai, o Širmulienė pati pirmoji išsiriti laukan.

— Kas sustabdė? Kas dabar sustabdė?

— Aš, — prisipažino Širmulis, kai

NUKEITA | 10 PSL.

Sielvarto Poezija

ŠIE okupuotoje Lietuvoje gyvenančio poeto ir dramaturgo Petro Vaičiūno poezijos posmai paimti iš vieno ten leidžiamo literatūros žurnalo (1956). Tai yra gal vienintelis rašytojas, kuriam pavyko išvengti komunizmo vadų ir partijos garbinimo, o paskutiniuoju metu išreikšti giliai paslėptus lietuvių jausmus ir nuotaikas. Tyras humanizmas, gili tėvynės meilė ir skaudus sielvartas kiekvieną skaitytoją gaudina ir verčia susimąstyti.

★

Užsidegiau žvakę, rašyt atsikėlęs.
Ko nori iš žvakės nakties plaštakėlės?
Gariau nerašysiu, pabūsiu be žvakės,
Kad liktų gyventi tos gražios plaštakės.

★

Kur rasti man žodį, kaip saulė, liepsningą
Ir pilną saldumo, lyg medų be vaško,
Kai sieloj taip šalta, lyg sniegas joj sninga,
Lyg vėjas joj lapą nuvytusį blaško?..
Girdi, ko aš klausiu, gyvenimo alki?..
Iš skausmo ir džiaugsmo tą žodį nukalki!
Žiūri į tą dangų — ak, kurgi jo kraštas,

★

Kam spindi tos žvaigždės, ką sako jų raštas?
Paklausk astronomą, išmokslintą vyrą!
Ak, kad ir mokslinčiui galva gal nusvyra,
Kai tiek ten žvaigždžių tų liepsnoja taip skaisčiai...
Ne širdžiai žiūronai ir algebrų skaičiai.

★

Pratarei žodį — jau lūpos ne tos...
Pradegė jausmas — širdis nebe toj?
Bando mus dienos kasdien, nuolatos...
Šiandien ištversi — laimėsi rytoj!

★

— Lietuva, ką tau vis Nemunas kalba?
— Kuo aš didžiuojuos iš amžių igijus.
— Ką gi išaudė tau amžių tos gijos?
— Tavąją garbę — lietuviškąją kalbą.

★

Štai gandras jau grįžo į gimtąją gūžtą.
Būk sveikas, bičiuli, sugrižęs namoliol!
Žinau, neklegenk man, kiek perskridai tolio...
Kely į tėvynę sparnai nepalūžta!

★

Koks džiaugsmas turėt, kad ir mažą palėpę
Ir taip joj gyventi, kaip sąžinė liepia.

★

Kai miręs po žemėm ilsėsiuos be kvapo,
Nakties mėnesienoj išeisiu iš kapo
Ir žemės gimtosios sargyboj budėsiu,
Žvaigždynų keliais ją į saulę lydėsiu,
Kalne atsistojęs kaip pranašas šauksiu,
Kad amžiais žydės ji, kad žygdarbiais augs ji...
O švintant vėl dingsiu kaip sapno vaiduoklis,
Kad kiltų gyvieji gyviesiems nešt duoklės.
Lai žemė gimtoji ramybę tau duoda,
Kai joj tu ilsėsis, o nūdien — paguoda.

★

Reikėjo vienam tik šunyčiui suloti —
Ir los jau jo broliai — pliki ir kudloti.

★

Geriau nepalūžus kaip žaibui užgesti,
Nei kritus ant kelių gyvenimą tęsti.

★

Per amžius nerast tau šviesaus Eldorado,
Jei tavo širdis jį tėvynėj prarado.

★

Ar teko matyti tau ašarą tyrą?
Per motinų veidus kasdien ji mums byra —
Tyra, rūpestinga, skaisti, nenuduota...
Nuskaidrint pasauliui toj ašara duota.

★

Daina sudainuota... Tuoju liausiu judėjęs...
Nutilsiu kaip kanklės, prabilt negalėsiu...
Ak, ne! Jei tėvynėj po žemėm gulėsiu,
Jos žemės dainoj aš neliausiu aidėjęs...
Ak, oro! Dek žvakę!.. Nėr širdžiai kuo plakti...
Globt žemę ir žmogų... Sudegt man šią naktį...
Garbė tau per amžius užgesęs poete,
Kad žemę ir žmogų šaukei tu mylėti, —
Tariau aš vos girdint, ir uždegiau žvakę,
Nors švietė pro langą naktis žvaigždžiaakė.

★

Nebūki rūstus man, skaitytojau mano,
Kad aš gal perdaug tau kalčių prirašiau.
Poetai — melagiai, jie daug ką pramano,
Kad būtų šioj žemėj gyventi šviesiau.

KARALIŠKA DIENA

Atkelta iš 8 psl.

geležinkeliečiai praėjo duris.

— Širmulis, — papildė Kojelis.

— Generolo paršiukas pabėgo! — tarė Širmulis.

— Kas pabėgo? Kas? Kas? Generolo paršiukas?

Iš antrojo ir trečiojo vagono skubėjo klausiamais veidais žmonės ir vijosi tuos, kurie praėjo jau traukinį ir dairėsi. Širmulienė prisidėjo ranką prie kaktos, kad saulė nekliudytų, ir tarė:

— Ten lyg ir juda baltas taškas, — ir pati pradėjo vėl eiti, patraukdama paskui save visą būrį keleivių.

— Čiuk, čiuk, čiuk, — šalia jos bėgdama šaukė jau apyverksnė Irutė.

— Neverk, panelyte, pagausim, — atsigrįžusi tarė jai Širmulienė.

— Gal užsimušė.

— Kur jis užsimuš! Va, žiūrėk, tėvai! — dar varsnas nupluosusi ir vis pati pirmoji, dabar sustojusi jau šaukė Širmulienė.

Paršiukas bėginėjo pievoj. Širmulis nuo geležinkelio jau leidosi į griovį, kai jį pralenkė Motiekos Vincas.

— Aš greitesnis!

Jis išsoko iš griovio ir nubėgo per pievą į paršiuką, prie kaktos laikydamas delną.

— Tai jau aš pagausiu, nebijok.

Tai nudrebėjo sujaudinto Širmulio balsas, nes jis artėjo iš kito šono. Daugiau niekas neskubėjo į pagalbą. Visi pabiro geležinkelio linijoje. Greta Širmulienės stovė du jos kaimynai, dirščioja ir dangų ir kalba apie orą, o jai širdis muša, net girdėti. Kai jie po to persimeta po sakinį apie vakarykščius atlaidus, Širmulienė jau nori pradėti bartis, bet tuo metu jos vyras beveik pasiekė berno pavarytą paršiuką, lenkėsi sugriebti jį, bet tas žvygtelėjo ir pabėgė į geležinkelį.

— Stasiuk, varyk artyn į mane, — viską užmiršusi sušuko Širmulienė vyrui ir pati jau susiėmė saujon dalį sijono platybų, truputį kilstelėjo, kad rasa ne taip siektų, ir leidosi jau į griovį ir į slėnią balotą pievą. Kol ji žiūrėjo į surūdijusio vandens prisemtus savo be auliukų batelius, čiurkšlėmis parudavusias blauzdas ir brūkšniais dar aptiškusį sijoną, Motiekos Vincas praginė paršiuką pro Širmulį.

— Nebūk kvailas! Kur gi nuvarei? — sustojo uždusęs Širmulis, pažiūrėjo į berną, ištisė ranką į paršiuką ir ėmė šaukti. — Čiuk, čiuk, čiuk. Čiukutis, čiukutis, čiuk, čiuk, čiuk.

Jis buvo jau apsitaškęs visas. O Motiekos Vincas pastovėjo, pasidairė, nieko nesakęs nusišluostė į kelnes rankas ir pamažu nužingsniavo į geležinkelį. Netoli paršiuko liko vienas Širmulis. Nuo geležinkelio aidėjo patarimai.

— Gaudyk, gaudyk, Širmuli! Atėis pietūs, kol pagausi. Paskubink. — Už uodegos! Už uodegos!

Širmulienė dairėsi į tuos, kurie tik praveria burną, bet visiems neatsakys. Tada ji tarė:

— Padėkit žmogui.

— Šlapia, — atsakė jai Kojelienė.

— Stasiuk, Stasiuk, griebk dabar! — suriko Širmulienė, nes paršiukas apsigrižo ir bėgo atgal į Širmulį, kol tas ilsėjosi ir klausėsi rėkimo. Staiga visas išilgas jis griuvo ant paršiuko, kai tas, rodos, sukinėjosi per porą ar trejetą metrų nuo kojų. Paršiukas kvykstelėjo ir nubėgo. Žiūrovai ant geležinkelio kvatojosi. Keldamasis Širmulis pirmiausia sausa rankovės vieta brūkstelėjo sau per šlapią veidą,

paskui purtė labiausiai šlapias rankovių dalis, ranka velėjosi šlapia pilvą, kelių priekį ir nebesidomėjo nei žmonėmis, nei paršiuku.

Nusikvatojimas tartum paskatino dalį keleivių pajudėti Širmuliui į pagalbą. Ėjo Kojelis, paskui jį ir šalia žingsniavo Skrebio Antanas, Motiekos Vincas, Rudys ir dar keli. Buvo jau susiėmusi saujon sijono platybės ir Širmulienė, net paėjo kelis žingsnius pieva, o kai vanduo vėl ėmė sunktis į batus ir nušvirkšti blauzdas, tai sustojo, laisva ranka prisidengė nuo saulės kaktą ir stebėjo vyrų judesius.

— Ateinam, ateinam, — kažkas šūktelėjo. Tie ateinantieji laikėsi rimtai. Jie vienas kitam tik rodinėjo pirštais ir sakinėjo, kur katram eiti, kur stoti. Jie supo paršą iš visų pusių, o apsikratęs vandenį ir dumblą į tą ratą įsijungė ir Širmulis.

Paršiukui vis sekėsi prasprukti pro vyrų apsupimą, bet ir vyrai, patyrimo pamokyti, kas kartas labiau mažino lanką, ėjo vis arčiau vienas kito, lyg vakaruškose šoktų ratelį.

Kai paršiukas pasidavė, tada jau beveik visi traukinio keleiviai buvo atbridę į talką, ir didžiuliam rate žmogus lietė žmogų pečiais ir kojomis, o purvinais keliais ir alkūnėmis su Širmuliu jau susigiminiavo beveik pusė jų visų, nes dažnas labai norėjo savo rankomis sučiupti paršiuką ir dribo žemėn visomis keturiomis, jei tas žvieglis tik pasisukdavo arčiau jo.

Kai paskutinį kartą gaudytojai sukrito vienas šalia kito ir kai kur vienas ant kito, Širmulis sušuko:

— Pa-ga-vau! Čiukutis, čiukutis, čiukutis!

Širmulis stipriai laikė žviegiantį paršiuką, klaupėsi jau ant kelių ir traukė jį į save iš tų kitų gaudytojų rankų, kurios neskubėjo trauktis.

— Ne tu vienas pagavai, netrauk, — šalia Širmulio rėkė Rudys.

— Aš pagavau! — reiškė savo teises Motiejus Stelmokas, laikydamas paršiuką už paskutinių kojų.

— Leisk, — tarė Širmulis, nes Stelmokas buvo paskutinė kliūtis, kiti jau atitraukė rankas.

Kai pasidriekė ir taikstydamiesi bent dabar jau nebeįbristi didesnė balutėn pirmieji gaudytojai, o pirmųjų priekyje Širmulis su paršiuku įžingsniavo į kalnėlesnę pievos vietą, jau netoli geležinkelio, ten jų laukė generolo Irutė, prilaikoma Širmulienės, kad tik nebristų gaudyti ir nesušlaptų, ir dar ten stovėjo kelios moterys. Irutė plojo rankom ir iš tolo siekė paršiuko.

— Tik stipriai laikyk, — atiduodamas tarė Širmulis.

— Nešk, panelyte, dabar pintinėlėn, — tarė Širmulienė.

Mergaitė su paršiuku nuskubėjo. Vyrai ir moterys ėjo koja už kojos, dirščiodami į purvinus savo drabužių kelius, rankoves ir pilvus.

— Kaip dabar tokie mieste pasirodysim? — tarė Kojelis.

— Iki miesto dar pradžius, — tarė Širmulis.

— Svarbu, kad generolo paršiukas pagautas, — tarė Rudys. — Kai griuvau, kai griebiau, tai žiūriu — laikau už paskutinės kojos...

— Vyrai ir moterys, greičiau, greičiau, skubėkit, važiuojam, — visa gerkle užplėšė geležinkelietis, pralenkęs visus ir jau keliolika žingsnių nušlavęs į priekį. Eidamas jis ranka dar brūkstelėjo sau per purviną kelią.

— Palauk, duok apdžiūti, — tarė Širmulis.

— Greičiau, greičiau, vyrai, moterys, greičiau, važiuojam! — dar labiau užriko geležinkelietis.

Atsilikusieji dėl to riksmo sujudo

bėgti. Pirmieji jau ritosi į vagonus. Kai traukinys sujudo, Kojelis tarė Širmuliui:

— Tave gali nubauti už traukinio sustabdymą.

— Kas jau čia baus? Žinai, gelbėjau generolo paršiuką. Taip ir pasakysiu, jei norės bausti. Tik tiek negerai, kad drabužiai šlapi ir purvini.

— Tu visas purvinas, kaip paršas, — jau visiškai pikta ir suirzusi kėlė balsą Širmulienė. — Paršiukas, tai paršiukas, — sijono kraštais ji pasilenkusi trynė batelių viršūnes, vis paseilindama pirštus ir jais vilgindama purvą, — paršiukas neturi proto, bet kai jau žmogus išeina iš proto, tai jau galas!

— Ko gi tu dabar nori? — patylėjęs paklausė Širmulis.

— Nieko aš nenoriu! Jei jau Dievas būtų davęs proto, tai jau būtų davęs nebe šiandien. Atsimenu, kai tą geležinkelį čia tiesė, tai su tuo mokytoju abudu: am, am, am ir am, am, vis apie...

— Ša, Kaste, nutilk! — suriko Širmulis.

Širmulienė nutilo ir valėsi sijone purvo paliktas žymes. Kartu trumpam nutilo visos kalbos, nes Širmulis ne surėkė, o tiesiog sugriūdė lyg griaustinis.

Pats Širmulis nė žodžiu nebeįsikišo į jokias kalbas. Jis juto kažkokį sunkumą ant širdies. Generolas, tai generolas, o kai paršas, tai ne generolas!

Kai traukinys stėjo, tai jis čiu-pinėjo jau durų rankeną. Kol kiti ieškojo savo pintinių ir ryšulių, jis smuko pro duris, kai tik sustodami vagonai terkstelėjo į vienas kitą. Jis neatsigrįždamas smagiai drožė. Prasmuks per stotį, tą galiuką paeis, o paskui ir suks į tą kelio atsišakojimą ir dings, nes ten, kur garvežys sustojo, būriavosi jau keli geležinkeliečiai ir vienas ar du dar aukštom gražiom kepurėm. Tuo jau ir žmona šūktelėjo:

— Stasy, kur tu? Stasy, palauk.

Jis nenorom grįžtelėjo ir tada dar pagreitino žingsnį, nes tas būrelis geležinkeliečių ėjo pagal vagonus, ir jo įtemptą klausą siekė atskiros tariamų sakinių nuotrupos:

— Kur tas žmogus? Kur? Tas vagonas? Anas?

Dar jis išgirdo skardų Kojelio balsą:

— Širmulis, Širmulis...

Atgal jis nebedrįso pasižiūrėti. Žmona dar vis nepasivijo, nors, rodos, ji suburbėjo kažkur užpakalyje, kai jis įskubėjo stotin. Užpakalyje kažkas ėjo ir dar greit ėjo, keleri batai tankiai kaukšėjo į grindinio akmenis. Ėjo ir kalbėjosi vyrai, atskiri žodžiai net garsiau prasiverždavo, bet Širmulis labiausiai girdėjo tik savo širdies taksėjimą. Kai jis vis didėjančiais žingsniais pasiekė gatvės atsišakojimą ir ryžosi pasukti galvą pažiūrėti, kas ten iš paskos eina, tada užpakalyje vyras ėmė rėkti:

— Ei, ponas, tamsta! Sustok, nebėk! Širmulis, nebėk.

Tada jis plakančia širdimi sustojo ir atsigrįžo. Į jį žingsniavo du geležinkeliečiai ir stoties žandaras.

— Ko bėgi? — dar iš tolo paklausė žandaras.

— Aš nebėgu. Vėlu jau, tai miestan...

— Ar Širmulis pavardė?

— Širmulis.

— Tai sustabdei traukinį?

— Aš, žinote, ponas policininkas, paršiukas pabėgo!

— Žinom, žinom, — dusliu balsu atsiliepė tas gražia kepure geležinkelietis ir sukusėjo.

— Generolo paršiukas, žinote, ponas. Mergaitė išėmė iš pintinėlės.

— Žinom, žinom, — tarė tas pats gražia kepure ir duslaus balso geležinkelietis, tik dabar nebesukusėjo.

— Tai užeisim į stotį, — tarė žandaras ir mostelėjo ranka.

Drebančiom kojom Širmulis pasuko atgal į stotį. Iš paskos šnekučiuodami ėjo tie trys uniformuoti vyrai.

— Karališka diena! — tuomet garsiau tarė stoties žandaras. — Tikrai karališka.

— Aha, — atsakė jam kažkuris geležinkelietis. — Labai graži diena.

Širmulis truputį kilstelėjo akis į dangų, bet tuoj pat nudelbė jas žemėn, nes debančiom kojom ir apkepusiom lūpom žmogui visiškai vis tiek, ar ta diena ten karališka, ar ne. Kai jis vėl kilstelėjo akis, pro šalį pravažiavo automobilis, o už keliolikos žingsnių prie šaligatvio stovėjo Širmulienė ir mojavė ranka automobiliui. Širmulis įsiklausė: automobilis žviegė paršiukas.

— Karališka diena! — kirčiuodamas džiugių balsu dar pakartojo stoties žandaras.

Atsiųsta paminėti

Jurgis Savickis, **ŽEMĖ DEGA**. II dalis. Išleido Terra. 360 psl. Įrišta kietais viršelais. Su B. Babrausko žodžiu apie autorių ir jo pomirtinį veiklą.

Už sią 2-ųjų dalių beletristiškai parašytą atsiminimų knygą autoriui paskirta 1946 m. Lietuvių Rašytojų Draugijos premija. Tai pirmas atvejis mūsų literatūros istorijoje, kad premija paskirta mirusiam autoriui.

Sonė Tomarienė, **Saulės vestuvės**. Ilustravo dail. Vl. Stančikaitė. Eilėmis ir proza pasakos liaudies motyvais ir legendos. 126 psl. 1957. Kaina nepažymėta.

Kazimieras Barėnas, **Karališka diena**. Novelės. Nidos knygų klubo leid. 254 psl.

B. Zumeris, **Gyvenimo keliu**. Jaunimo literatūros premija laimėjęs veikalas. 1956. 220 psl. Saleziečių leid., Italija.

Prel. Dr. F. Bartkus, **Pažvelkime į Mariją**. Trumpas švč. Marijos gyvenimas, parašytas pasiremiant Dievo apšviestųjų regėtojų pasakojimais. Liet. Saleziečių sp. Ilustravo dail. V. Aleksandravičius, SDB. 260 psl.

A. Norimas, **Antrasis veidas**. Apysakos. 1956 m. 47 psl.

GAUTA
nedidelis skaičius gražiausių knygų vaikams

MEŠKIUKAS .. RUDNOSIUKAS

Parašė Vytė Nemunėlis

Spalvotais piešiniais iliustravo

dail. V. Stančikaitė

Didelio formato, kietais viršelais, tik \$2.

Rašykite:

LIETUVIŲ DIENOS,
9204 So. Broadway, Los Angeles 3, Calif.

LIETUVOS ŽEMĖLAPIS

su kirčiuotu vardynu ir informacija apie Lietuvą liet. ir anglų kalbomis.

žemėlapi paruošė

Juozas Andrius.

Vardyną redagavo prof. A. Salys. vandenių tinklą tikrino prof. S. Kolupaila, informacinius straipsnius rašė prof. K. Pakštas, A. Bendorius.

Kainos:

Knygos formato \$3.50.
Pakabinamas sienoje \$4.50

galima gauti

"Lietuvių Dienų" Administracijoje

MANO BROLIS POETAS...

Atkelta iš 7 psl.

Beržinių kaime, vargingo trobelninko šeimoje, ypatingo artumo ryšiai jungė poetą — gimnazistą Julijų ir jaunąją seserį Emiliją. Klausiu:

— Papasakokit, kaip Jūs prisimenat brolį Julijų?

— O, mano prisiminimai kuo gražiausi. Jis man būdavo toks geras! Kai jis parvažiuodavo iš gimnazijos, jam niekad nepritrūkdavo laiko su manim pažaišti. Iš miesto jis grįždavo išvargęs, bet ir kaime jis nesėdėdavo. Ruošdavo vaidinimus, pagelbėdavo pasiruošt egzaminams. Jis ypač norėdavo padėti žmonėms įvairiose bėdose. Jis visados stengėsi daryti gera, kad tik skurdo ir vargo mažiau būtų. O jeigu jis būtų pamatęs prie ko privedė revoliucija, jis niekad nebūtų stojęs už revoliucines idėjas.

— Tai Jūs manot, kad komunistai neturi moralinio pagrindo laikyti jį savuoju, — įsiterpia jos jautrian pasakojiman.

— Žinoma, kad neturi. Man yra didžiausias nesmagumas, kai matau ir girdžiu, kaip jie jį savinasi. Kun. prof. dr. Jakubėnas iš tremties man kartą rašė, jog jis puikiai Julijų atsiminė, ir nors jis buvo socialdemokratas, bet žinant jo būdą, niekas negali priversti tikėti, kad jis galėtų būti šių dienų komunistu. Jeigu Julius žinotų, koks komunizmas yra dabar, jo kūnas apsisvertų karste.

Ponia Railienė parodo ir daugiau atsiliepiamų apie brolį Julijų. H. Jakubėnienė, kun. prof. Jakubėno našlė, viename laiške aprašo šitokį atsitikimą:

„...Ir tikrai, aš pažinau jūsų mamą ir brolį Julijų. Prisimenu tokį faktą: vieną kartą atradau jį laukiant kunigo, ir toks jis man pasirodė išbalęs ir liesas, be to, simpatiškas ir inteligentiškas, kad man užėjo noras pradžiuginti vaiką ir dovanoti jam 5 rublius. Negalite įsivaizduoti, kokia čia buvo sunki kova: mandagiai, bet tvirtai atsakė, kad jis sotus ir jam nieko netrūks. Stengiausi prikalbėti, kad aš gerai žinau, kad jis visko užtektinai turi, bet kiekvienas žmogus gali sau leisti kokį nors ypatingą malonumą. Pavyko sunkiai, ir nebuvo jį linksmas...”

Motinos prisiminimuose, kuriuos Railienė yra užrašiusi, daugiausia pasakojama apie Juliaus vargus.

Trejetą metų Julius labai vargęs tarnaudamas piemeniu pas beširdžius ūkininkus Latvijoje ir Lietuvoje. Eidamas į Biržų vidurinęją mokyklą Julius gaudavo pagaminimą maistą iš namų visai savaitei. Tas galėjo prisidėti prie sveikatos sugriovimo. Išvažiuojant į šalius buvo reikalinga nors šiek tiek pinigų, o tėvas tada sirgo ir negalėjo uždirbti. Teko skolintis nuo kaimynų, tie gi paskolinti, tai paskolino, bet pirma pajaukė, kad Janonis savo vaiką nori ponaičiu padaryti. Visa tai Julius labai giliai pergyveno.

— Gal atsimenat, ponias, kokias priežastis ar aplinkybes, kurios nuvedė Julijų į revoliucionierių eiles?

— Ne, šeimoje mes nieko nesame pastebėję ir nežinau jokių ypatingų priežasčių. Tiesa, jis pats daug vargo ir rūpinosi visiems varge padėti. Gal noras pašalinti vargą, gal draugai. Kiek atsimenu, jis buvo tikintis. Priėjo konfirmacijos, ir, man rodos, visada eidavo į bažnyčią. Kada ir kaip jis galvojo, kad geriausia būtų galima spręsti iš jo raštų. — Ir atsinešė Railienė Juliaus rankraščių, jo išleistus raštus ir pluoštą laikraščių iškarpų.

Buvo nepaprastai įdomu vartyti ir skaityti poeto rankraščiai ir pamatyti pasaulį, apie kurį nutyli jo veidmainiški garbintojai komunistai, norintieji Julijų Janonį padaryti savo aklu vergu jau nuo pirmosios jo kūrybos eilutės.

Žvelgiant į Janonio kūrybą pagal jo dvasinę raidą, galime pastebėti šiuos 4 tarpsnius.

Pirmuosius bandymuos jis patriotiškas, religingas, vargus užjaučiantis. Vargdienių dainoj 1910 m. jis taip posmuoja:

O, Dieve, dar nevisiškai
Tu mane užmiršai,
Šaltinį savo mylistos
Visiems lygiai atdengei.

Girdėdamas skambinimą
Aš kalbu su Tavim,
Žinau, kad bus puota
Pasaulyje aname,
Tenai puotausiu ir aš,
Ten yra vieta ir man.

(Iš rankraščio)

Kitame eilėrašty Janonis prašo užtarymo tėvų žemei:

Duok, Diev, mūsų tėvų žemei
Gerus laikus prigyventi. (Iš rankraščio)

Kūrybinio formavimosi laikotarpį pastebime namų ir vaikystės idealizavimą, netikėjimą asmenine laime ir žvilgsnius „rausvon“ ateitin. Štai 1911m. gale ar 1912 pradžioje apie namus jis rašo:

Aš myliu šią vietą.
Ir kaip nemylėti,
Juk čia aš praleidžiau jaunystę.
Juk čia su broleliais
Jaunystės draugeliais,
Po laukus, po pievas skrajojam.
Pirmosios mintys apie rausvą
(ne raudoną!) ateitį pasirodo 1911 m. rudenį:

Su vilčia žiūriu ateitin,
Nors nežinau,
Bet da manau,
Kad ji bus rausva ir graži.
Su šiuo posūkiu ateina nerimas ir liūdesys:

Į kur tik aš einu
Ir ką tik darau,
Visur nuliūdimas
(Prakeiktas likimas!)
Mane persekioja.
.....
Visur mano siela
Ramybės neranda,
Visur liūdnos mintys
Į širdį man lenda.
(1912.I.17, Biržai)

Atsižvelgiant į trumpą Janonio gyvenimą — vos 21 metus — kūrybiškai subrendusiu jis yra jau nuo 1912-1913 metų. Šiame laikotarpyje jame gyviausiai pasireiškia gamtos idealizavimas, nusivylimas meile ir socialistinių idėjų, kurios buvo to meto „mados“ dalykas, skelbimas. Štai posmas iš Pirmų snaigių:

Pirmos snaigės, baltos snaigės
Krinta iš dangaus.
Kas iš džiaugsmo to apsvaigęs
Kiek pašalt negaus...
Nusivylusios širdies dejonių užtinkame labai anksti:

Ei, širdie, kančių suspausta,
Nemylėta, neatjausta,
Veltui tavo liūdesys...
Idealistiškas tikėjimas į šviesesnę vargstančių ir skurstančių ateitį ypač sutvirtėja 1914 m. Eil. Į ateitį šviesą jis rašo:

Į ateitį šviesią
Pasaulis jau tiesią
Ir lygina kelią per aukštį kalnų.
Vergiją ir gamtą
Įveikti juk lemta
Tvirtajam narsumui draugų.

Netikėjimas laime, nusivylimas meile, netekimas kontakto su namais ir nuolat silpstanti sveikata išmuša jį iš savarankaus idealisto kelio, jis atsiduoda kolektyvui, kuris jį veda revoliucijos keliu. Bet tai jis nepakelia. Jis per jautrus. „Laisvė“ rašydama apie jo meilę, pastebi, jog „liurbio būta“.

Šventai tikėdamas savo idealu, Janonis rašė:

Minėkit ne pragaištį, mirtį, kapus,
Bet kovą, vien kovą be galo:
Geresnio paminklo didvyriams ne-
Kaip vykdymas jų idealo. /bus,

Kaip lietuviškieji komunistai vykdo Janonio išsvajotąjį „idealą“ net baisu pažūrėti!

Įsivėlęs į revoliucionierių eiles, Janonis vargu ar galima laikyti jų žmogum. Tą abejonę patvirtina ir anų laikų didžiausias lietuviškasis bolševikas V. Kapsukas-Mickevičius, kuris taip rašė: „Vienok aiškindamas Janonio nusižudymą, aš jokių būdu negaliu pateisinti. Ne, revoliucionierius ir darbininkų klasės kovotojas nėra savo gyvenimo ir mirties šeiminkas“. Komunistinė praktika rodo, kad toje santvarkoje žmogaus „gyvenimo ir mirties šeiminkas“ yra partijos bosai ir enkavedistai. To Janonis dar nebuvo supratęs. Dėl to jis ir Kapsuko akimis žiūrint nei revoliucionierius, nei darbininkų klasės kovotojas.

Atiduodamas rankraščius ir kitą medžiagą Janonios seseriai, visą su didele meile ir kruopštumu renkančiai ir saugančiai, kreipiausi į ją grynai asmeniškų klausimų:

— Sakykite, ponias, kaip Jūs taip vargingai Lietuvoje gyvenę galite taip ilgai išlaikyti Lietuvos meilę?

— O ar vargšai savo tėvus mažiau myli?! taip pat klausimu atsakė Emilija Janonytė-Railienė.

J. Surgaila

ŽIŪROVŲ BALSAS MENE

Šių metų vasario mėn. Chicagoje, Navy Pier patalpose buvo suruošta dailininkų ir skulptorių meno paroda. Tai viena didžiausių tos rūšies parodų Vidurvakariuose — parodoje išstatė savo darbus 1520 dailininkų ir skulptorių iš 45 tautų atstovų, gyvenančių Chicagoje ir Illinois valstybėje. Jų tarpe keliolika lietuvių: A. Varnas, J. Pautienius, M. Šileikis, Z. Kolba, J. Paukštienė, V. Vaitiekūnas, K. Zoromskis ir kt.

Parodos organizatoriai už geriausius kūrinius skyrė 27 premijas, iš kurių viena teko ir mūsų dailininkui — Juozui Pautieniui už paveikslą „Soda s“. Šį faktą plačiai paminėjo didieji Chicago dienraščiai, įdėdami aprašymus ir dailininko J. Pautieniaus nuotraukas su premijuotu kūriniu ir pardos direktorium Victor M. Permuter.

Dailininko J. Pautieniaus laimėjimas lietuvišką visuomenę nudžiugino, o kitus nustebino. Mums lietuviams yra garbė, kad mūsų dailininkų vardas kyla, ir jų kūriniams prasiveria platesni horizontai. Kuo mes giliau įausime savo kūrybą į plačiąją visuomenę, tuo ilgiau lietuvių vardas bus nemarus.

Dailininko Juozo Pautieniaus paveikslą atrinko ne jūry komisija, bet parodos lankytojai balsavimo keliu. Šį reiškinį nereikia pervertinti, bet lygiai taip pat negalima jo ir nuvertinti. Jis yra vienas iš būdingiausių šių dienų meno raidos reiškinį. Čia išryškėja tarp žiūrovų ir menininkų konfliktas, įverti-

nant meno kūrinius. Paprastai šio meto meno vertinime ar pripažinime visiškai atmetama taisyklė „Vox populi — vox dei“ (tautos visuomenės balsas — dievų balsas). Laikomasi nuomonės, kad parodų žiūrovai neturi balso meno reikaluose, nes neturi pakankamai nuovokos; visuose sprendimuose žiūrovų balsas paliekamas už durų. Tik nuotaikoms patirti tarp kitko paliekama maža spraga ir žiūrovams išreikšti savo nuomonę. Tai praktikuojama dažnoje amerikiečių meno parodoje. (Californijoje žiūrovų premiją yra laimėjęs dail. P. Puzinas).

Daugelis šių dienų dailininkų ir skulptorių smarkiai pasukę į abstraktųjį meną, kurį ypatingai proteguoja meno galerijų vadovybės ir įvairūs meno kūrinių vertintojai bei globėjai. Šiuo metu madingas ir visuotinas reiškinys proteguoti išimtinai abstrakčiąją kūrybą. Kuo kūriny abstraktesnis ir kuo sunkiau suvokiama arba visiškai nesuvokiama kūrinio mintis ir turinys, tuo daugiau jis vertinamas. Ir Chicago didžiosios meno parodos jūry komisija neišsiskyrė. Ji, turėdama savo dispozicijoje 26 premijas, jas visas ir paskyrė išimtinai abstrakčiojo meno darbams.

Žiūrovai į šį reikalą pažūrėjo kitaip. Iš 3000 parodoje išstatytųjų meno kūrinių jie išrinko dailininko J. Pautieniaus „Sodą“, ne senosios mokyklos, bet su saiku modernišką kūrinių.

Paveikslas pieštas prieš porą metų. Jis vaizduoja Jackson parko Chicagoje gėlyną. Jis buvo išstatytas 1956 m. New Yorke — Almaus meno galerijoje suruoštoje J. Pautieniaus meno kūrinių parodoje. Jau ten šis paveikslas patraukė žiūrovų dėmesį, o meno žinovai, kaip prof. V. K. Jonynas, dail. Merker ir kt. pripažino jį vienu iš geriausių J. Pautieniaus darbų.

Vadinas, ir Chicago visuomenė nebuvo akla. Ji pasirodė turinti pakankamai meninės nuovokos. Nors Pautienius yra taip pat moderniojo meno atstovas, bet jo kūryba nėra atitrūkusį nuo konkretumo ir žiūrovams prieinama ir suprantama. Žiūrovai, atiduodami balsus už šį paveikslą, parodė savo meninį subrendimą ir kartu išreiškė protestą prieš besąlyginį abstrakčiojo meno garbinimą.

Parodos direktorius, pats būdamas abstrakčiojo meno šalininkas, kalbėdamas apie dailininko Juozo Pautieniaus paveikslą, atsiliepė šiltai. „Šis paveikslas yra poimpresionistinės krypties“, — kalbėjo Victor M. Perlmutter. — „Dabar vyrauja abstraktinė kryptis. Bet kai darbas atliktas gerai — kryptis nesvarbu.“

J. I.

Žiūr. nuotraukas šio nr. 26 psl.

“G A R S A S”

SAVAITINIS LRKSA ORGANAS

Rašo apie Amerikos ir viso pasaulio lietuvių gyvenimą, fraternalę, tautinę, kultūrinę ir politinę veiklą.

Prenumerata: metams—\$2.00; pusmečiui—\$1.00. Užsienyje: metams—\$3.00, pusmečiui—\$1.50.

“Garso” spaustuvė puikiai atlieka visokius spaudos darbus greitai ir pigiai.

ADRESAS:

“Garsas” 73 E. South St.

(P. O. Box), Wilkes-Barre, Pa.
Telephone W-B 3-4711

KAUNAS DABAR

Laiškas iš anapus geležinės uždangos

Tas mielas Kaunas, kuriame užaugau ir praleidau gražiausias savo gyvenimo dienas, šiandien atrodo nuskuręs ir apleistas. Seni namai netaisomi, netvarkomi, o naujų vos tik keli. Senamiestis skurdus ir nešvarus. Gatvės pustuštės, krautuvėlės menkos. Žaliakalnis išsiplėtė.

Centrinėse Kauno gatvėse judėjimas gana didelis, ypač motorizuotas. Mieste kursuoja daugybė autobusų, kas dvi minutes. Aptarnavimas nepaprastai nemandagus, tiesiog akiplėšiškas. Konduktorės lietuviškos ir rusės.

Nors judėjimas nemažas, bet Kaunas visgi apmiręs. Pažįstamų veidų retai pasitaiko. Žmonės apsi-
renę menkai ir kukliai. Svetimaučių, ypač rusų, priviso kaip amaro. Kai kurie rusai pramoko lietuviškai, bet yra ir lietuvių, kurie tarp savęs kalbasi rusiškai.

Elgetų, invalidų, su baisiais iškraipytais veidais, rankomis ir kojomis, pilna, beveik kiekviename žingsnyje. Pasitaiko ir išprotėjusių. Vieni deklamuoja gaudžius eilėraščius apie Lietuvos laisvę, kiti garsiai poteriauja.

Prezidentūros rūmuose įsteigti Mokytojų Poilsio Namai. Kai kurie langai užkalti lentomis, o sodeļi "puošė" iškabinti... vystyklai. Gatvė pavadinta Dzeržinskio vardu. Laisvės alėjos ir Savanorių prospekto kampe buvęs ten namelis nugriautas, o jo vietoje iš dekoratyvinių spalvotų gėlių padarytas originalus laikrodinis-kalendorius.

Pašto viduje pastatyti patogūs stalai bei foteliai. Mūsų puikūs pašto ženklai, kurie taip labai puošė tos įstaigos vidų, dabar pakeisti rusiškais.

Karo Muziejaus išorinė išvaizda nepasikeitė. (Viduje neteko būti). Bet sodelis nebe tas. Nežinomo Kario paminklas bei visi kiti ten buvę paminklai pašalinti, o jų vietoje pastatyti rusų revoliucionierių paminklai. Neliko nė vieno kryžiaus. Sodelis kiek praplėstas, o už bokšto pastatyta siena, kurioje įmūryti K. Požėlos, S. Neries ir kitų palikai. Laikrodis muša valandas, bet jau be varpelių muzikos. Rožių kerai menki. Sodelyje nyku ir labai liūdna. Šventovė išdraskyta.

Laisvės alėjos pradžioje, prie Vytauto pr. stovi didžiulė Stalino stovykla. Kapinės uždarytos. Dauguma kryžių išdaužyta, o kai kurie kapai biauariai išniekinti. Vaizdas šiurpus. Naujos kapinės Petrašiūnuose. Nepaisydami suėmimų, Vėlinių dieną gyventojai renkasi į kapines ir gieda "Marija, Marija" bei himną. Taip pat, beveik kiekvieną Vasario 16-tą į Rotušės bokštą drąsuoliai įkelia trispalvę. Už jos įkėlimą keli asmenys buvo nuteisti 20-čiai metų.

Kauno geležinkelio stotis nauja, tačiau šalta ir labai svetima. Vidaus įrengimas visiškai nepanašus į prieškarinį. Viduje švaru, bet neįjauku. (Karo metu stotis buvo subombarduota).

Adv. M. Šleževičiaus namuose — P. Cvirkos muziejus.

Jėzuitų ir šaričių bažnyčios uždarytos. Moksleivių — paversta į sandėli. Altorius išgriautas, o langai uždangstyti skudurais (buvau viduje). Pažaislio vienuolynas taip pat uždarytas. Prisikėlimo bažnyčios mūrai tie patys, o viduje baigiamas

įrengti radijo aparatų fabrikas.

Bažnyčias lanko daugiausia suaugę. Jaunimo — nedidelis nuošimtis, nes bijo prarasti stipendijas ir kitaip nukentėti. Tiems, kurie gyvena bendrabučiuose, bažnyčių lankymas beveik neįmanomas. Senų kunigų liko mažai — vieni išmirė, o didesnę dalį išvežė.

Įstaigose daugiausia girdima rusų kalba. Vadovaujamas bei geresnės vietos užima rusai. Tarnautojai dirba nuo 8 val. iki 17-18 v. su dviejų valandų pertrauka.

Pragyvenimo lygis žemas. Vidutinis uždarbis 400-700 rublių, mažiausias apie 200 rb. Maistas, palyginus su atlyginimu, yra brangus. Darbas gauti sunku. Darbininkai ir tarnaujauna menkas, kai tuo tarpu toks ponas Venclova ir panašūs į jį gauna net po 20.000 rb.! Graži lygybė. Melo, apgaulės, išnaudojimo ir prievartos netrūksta.

Krautuvų vitrinose neturtingos, įrengtos neskoningai. Kai kurios krautuvės apytuštės. Šilko, medvilnės ir kartūno yra pakankamai, gi vilninių medžiagų labai trūksta. Jei ir pasitaiko, tai kainos pasakiškos ir vilna neįperkama. Vilniniai išdirbiniai retai sutinkami. Batai prasti, negražūs, gal 80% guminiiais padais. Pasirinkimo nėra. Importuota avalynė turi milžinišką pasisekimą ir tuoj pat išperkama. Techniškų prekių bei žaislų pasirinkimas didesnis. Visur, kur parduodami miltai ar cukrus, ten eilės didžiausios. Valgyklų gana daug ir, reikia pasakyti, maistas pagaminamas skaniai. Dešros prastos ir neskanios. Tokių iki šiol dar nebuvo tekę valgyti. Tikras kumpis nevisada gaunamas. Kad praeiviams nekristų į akis ilgų eilių, tos prekės parduodamos iš kiemo pusės. Maisto krautuvų vitrinose išdėlioti mediniai kumpiai, dešros, sūriai, žuvys, duona ir t.t.

Ten, kur kadaise buvo Arkuso medžiagų krautuvė, dabar — "Univermagas". Pieno centro krautuvė — konservų parduotuvė. Užkandinė panaikinta. Marginių dvi krautuvės, bet abi pustuštės. Liaudies išdirbiniai labai menki ir brangūs. Indų krautuvėse nemačiau nė vieno pietums ar kavai servizo. Trūksta paprasčiausių puodelių ar stiklinių. Labai madoje iš masės pagamintos spalvotos lėkštelės, sviestinės, cukrinės ir kt. Jų kaina žema. Gėlių parduotuvės taip pat dvi. Lentynose vos kelios primulės bei viena kita chrizantema. Bendrai paėmus, gražių ir turtingų krautuvų nėra nė vienos. Kai kurios iš jų primena 1922-1923 metus, ypač senamiestyje. Knygynų yra keletas. Gal gražiausias įrengtas kariškas knygyenas, šalia buv. Kazėno dešrų krautuvės. Knygos išleidžiamos gražiai.

Įstaigų krautuvų bei gatvių užrašai lietuviški ir rusiški. Gatvių pavadinimai daugiausia pakeisti, pav., : Vytauto pr. — Lenino pr., Laisvės al. — Stalino pr., Kęstučio — Gorkio, Kanto — Majakovskio, Putvinskio — S. Neries, Trakų — P. Cvirkos ir t.t. Maironio, Donelaičio, Daukanto gatvių pavadinimai liko seni.

"Kauno Audiniai" praplėsti. Įsteigta keliolika naujų įmonių bei fabrikėlių. Kaunas labai supramonintas Geresnės rūšies gaminiai gabenami Rusijon. Tautiškiems rū-

bams medžiagos audžiamos iš šilko. Iš tolo jos atrodo puikiai.

Daug išvežtųjų grįžta praradę sveikatą, invalidai. Tik stipresni išsilaikė. Geresniu darbu jie negreit aprūpinami ir nelabai registruojami miestuose, nes būtų klausimas tiesiog tragiškas.

Gyvenimas kiek palengvėjo, negu Stalino laikais, tačiau iš esmės beveik niekas nepasikeitė. Žmonės bailūs, prislėgti ir susirūpinę. Per dienas jie užimti darbais ir nuolat pavargę. Trokšta išsigelbėjimo ir geresnių laikų. Gyvena viltimi. Klausio "Amerikos Balso", kurį vadina Garliava (miestelis 8 klm. nuo Kauno). Yra ir tokių, kurie prarado visas viltis.

Jaunimas taip pat laukia laisvos tėvynės. Nors įstoje į komjaunuolių eiles ir dedasi aktyviais veikėjais, tačiau širdyse nešioja karštą meilę savajam kraštui ir baisią neapykantą svetimiesiems. Dar netolimoj praeity kai kurie veikė požemy: leido laikraščius ir atsišaukimus, bet daugelį jų suėmė ir ilgiems metams išgabeno į Sibirą. Dabar veikla, atrodo, nustojo. Dalis jaunimo nusiteikusi pesimistiškai ir vilčių išsigelbėjimui turi mažai. Todėl ir energijos juose nematyti, nei to linksmumo, kuris kadaise buvo matomas studentų veiduose. Beveik praradusi viltį, studentija ir jaunimas ieško nusiramino alkoholyje, tuo labiau, kad milicija nekrepia dėmesio į nusigėrusius ar peštynes gatvėje. (Dažnai pasitaiko ir milicinkų girtų).

Universitete dažnai kylo ginčų ir nesusipratimų su rusiškąja jaunimu. Ruseliai kelia galvas ir reikalauja paskaitų rusų kalba, labai kritikuoja lietuvių profesorius.

Studentai skundžiasi, kad Lietuvoje žema kultūra, kad jie atsilikę nuo pasaulio visur kur, net muzikoje. Tikrai labai gerų ir tikrų draugų tarpe jie pasikalba atvirai, tačiau baimė juos lydi kiekviename žingsnyje, todėl politinių temų vengia.

Grįžę iš Sibiro ūkininkai kaimuose retai kuris randa savuosius namus. Geresni pastatai išardyti ir nuvežti, dažnai malkoms, o stovi nepalieti menki trobesiai.

Visi ūkiai perėjo kolūkių nuosavybėn. Kolūkiečiams išdalinta po 60 akrų žemės, už kurią jie turi mokėti gana didelius mokesčius, o už gyvulius — nuo kiekvieno atskirai. Be to, privalo apmokėti draudimą ir duoti duoklę: mėsą, pieną, kiaušinius ir kt. Už vieną darbo dieną kolūkyje pinigais moka nevienodai — kai kur po 50 kapeikų, kitur rublį ir daugiau plus 200 gramų grūdų. Dažnai 3-4 dienos skaitomos kaip vienas darbadienis, pav., šieno grėbimas, ravėjimas bei kiti lengvesni darbai. Jei šeimoje yra daugiau dirbančių asmenų, tie verčiasi geriau. Ten, kur dirba vienas arba du, gyvena pusbadžiai.

Centneris rugių turguje kaštuoja 180-240 rb. Duonos išsikepti žmonės neturi iš ko, o taip pat ir gyvulių nėra kuo šerti, trūksta šiaudų jiems pakloti. Užsiauginę kokį gyvulį, parduoda. Kas laiko karves, pieną gabena į miestą. Pinigų žmonės neturi. Kas kur prieina, vagia per akis, nes kitaip jokių būdų neišsiversty. Tas pat dedasi ir miestuose. Miesteliuose ar bažnytkaimiuose duonos gali nusipirkti tik tarnautojai, ir tai tik jiems skirtą normą. Kolūkiečiai vietinėse krautuvėse duonos negauna, todėl priversti važiuoti į miestą. Kai kuriems tenka keliauti po 20-50 km., kad parsivežtų duonos sau ir maisto gyvuliams. Susisiekimas autobusais geras. Keliai beveik visur geri, daugely vietų asfaltuoti.

NUO GIMIMO DIENOS...

ATKELTA IŠ 4 PSL.

čiau tebūnie tai mūsų tikslas. Netolimoje ateityje šio tikslo atsieikimas pareis šiandieninio jaunimo rūpestin ir jam pačiam, turbūt, dar daug spragų teks užpildyti, iki jis pasijus pajėgus sukurti sau ir ateities kartoms pakankamai stiprias atsparas.

Tebūnie leista todėl bent suglaustai pabrėžti kelis sektinus kelelius, kurie, tikiuos, palengvins nusakytą tikslo atsieikimą. Aš juos suprantu taip.

Sąmoningas tautos narys deda pastangas savitai kultūrai išlaikyti ir ją puoselėja.

Jis blaiviai įvertina savo, kaip išeivio, padėtį ir ją suvokdamas stengiasi kuo geriausiai išnaudoti savo jėgas ir tautinį palikimą savo ir savo tautos naudai.

Jo ateities gyvenimas yra turtin-gesnis už kitų gyvenimą, nes jis turtingesnis savo tautybe ir jos turtais.

Gyvenimo kelrodis, nežiūrint gimimo krašto, lietuviui jaunuoliui sako:

1. Atsimink esąs lietuvis. Stenkis kuo geriausiai pažinti savo tautą, jos kultūrą, kalbą, laikykis jos papročių.

2. Nesigėdyk savo tautybės ir jos neslėpk. Taip pat neduok pagrindo kitiems jos gėdytis.

3. Tautybė davė turtus — ji uždėda ir pareigas. Jos išlaikymas ir perdavimas sekančioms kartoms yra Tavo didžiausia pareiga, ir Tu ją privalai kuo geriausiai perduoti kitiems, kad ir jie galėtų pasinaudoti jos turtais. Visuomet atmink, kad tautybė yra Tavo ryšys su bendruomene ir jos išlaikymas ir puoselėjimas yra sverbesnis už visas kitas pareigas ir uždavinius.

4. Neleisk kitiems tikslams ir užsibrizimams kenkti savo tautos reikalams ar pastangoms, skirtoms tautos naudai.

5. Palaikyk ir dalyvauk savo tautinės bendruomenės gyvenime ir iš jos neišsiskirk. Pats stenkis ir kitus ragink ją remti ir ja naudotis ir nei elgesiu, nei mintimis neatstumk iš jos kitų lietuvių.

Tada savo pareigą savo bendruomenės ir tautos atžvilgiu būsi atlikęs.

Samagono varymas labai paplėtęs. Jį geria seni ir jauni. Jis pigus. Vienas litras — 15-20 rb. Valdžia į tai žiūri pro pirštus.

Kaimo žmonės, atrodo, jau nebe tokie pamaldūs, kaip būdavo seniau. Yra vietovių, kur bažnyčios retai lankomos. Žinoma, nevisi ir nevisur.

Kaimuose rusų nedaug, todėl ir atmosfera visiškai kita, negu miestuose. Ten žmonės atviresni ir netokie bailūs. Jie ir autobusuose nesivaržo pakritikuoti esamą santvarką. Rėžia, ką galvoja.

Vilnius iš dalies atstatytas ir švarus, tik nelabai galima jame susikalbėti lietuviškai. Virš 70% svetimųjų. Buvo laikas, kada lietuvių kvietė Vilniun ir siūlė darbą, bet mažai kas norėjo į jį keltis. Tuo tarpu latviai, kas gyvas plaukė į Rygą. Šiandien Rygoje latviai užima pačias geriausias vietas, ir rusų kalba ten mažai girdima. Latviai rusus ignoruoja ir stengiasi nekalbėti rusiškai. Lietuviai perdaug pataikauja rusams ir perdaug jų bijo.

1957, kovo 15 d.

Kelio į jaunimo stovyklavietę statyba. Perna pavasarį pradėta kelio statyba pareikalavo gilių iškasimų ir ukštų pylimų.

ŽEMSEMĖ DIRBA. Ežero krantai buvo nukasti, iš aukštesnių vietų žemė nuimta, žemesnės vietos užpildytos, dugnas padengtas smėliu.

YOUTH CAMP near Detroit, Mich., is now under construction. Roadway has been completed and lake dredged for bathing.

STOVYKLA JAUNIMUI

P. NATAS, Detroit, Mich.

Lietuvoje beveik nebuvo problemos, kur jaunimas — moksleiviai, studentai vasarą praleis. Dauguma buvo ūkininkų vaikai, o ir miestiečių daugelis važiuodavo kaiman pas draugus ar gimines.

Patys amerikiečiai savo vaikams ir paaugliams turi įsitaistę vasaros stovyklų gamtoje, — miškuose, prie ežerų, prie jūros. Vienas stovyklas išlaiko valstijos, kitas miestai, tikybinės institucijos ir pan.

Vasaros stovyklos lietuviams mergaitėms, bene pačios pirmosios, pradėtos organizuoti Nekalto Prasiždėjimo seselių Putnam, Conn., daugiau kaip prieš 10 metų. Vėliau berniukams vasaros stovyklas ėmė organizuoti T. T. jėzuitai, pranciškoniai, o paskutiniu laiku ir salesiečiai. Jau eilę metų stovyklas rengia įvairios moksleivių bei studentų organizacijos.

Naujosios Anglijos lietuviai galėjo naudotis net keliomis vietomis — Marianapoly, Putname, Kennebunkporte. Jas galėjo pasiekti ir New Yorkas, ir iš bėdos Baltimore... Clevelando Detroito Chicagos vietovių jaunimui teko stovyklavietės nuomotis iš svetimų. Vidurio Amerikos stovyklos klausimas bus išspręstas, įrengus ALRK Federacijos pradėtą stovyklavietės darbą prie Detroito.

JAUNIMO STOVYKLAVIETĖS prie Detroito statybos darbų vykdytojai. Iš kairės į dešinę: J. Dunčia, J. Mikaila, statybos komiteto pirm., P. Baltakis, darbų vedėjas, J. Valukonis ir L. Bažorūnas.

BUILDERS AND INITIATORS of Lithuanian youth camp outside of Detroit.

Tai yra 228,6 akrų ūkis 60 mylių į pietvakarius nuo Detroito, netoli nuo 112 kelio į Chicagą.

Stovyklavietė nupirktą prieš metus. Pati žemė kaštavo \$20.000. Į statybą įdėta jau apie \$15.000. Organizatorius slegia didelės skolos. Surinktos aukos, apie \$20.000 apmokėjo žemės kainą. Visa kita dar laukia geradarių, ypač tų, kuriems rūpi lietuvių palaikymas jaunojoje kartoje.

Per metus laiko senųjų ganyklų vaizdas smarkiai pasikeitė. Kai pro Manchesterį, Mich., važiuodamas E. Main St. į vakarus po 4 mylių į vakarus vadinamu Austin Rd. iš jo pasukti pietuosna į naujai išvestą vieškelį (kaštavo apie \$1.400), palingavęs per porą kalniukščių atsisturi prieš nemažą slėnį, kurio vidury tyvuliuoja 10-ties akrų ežerėlis. Beveik iš visų pusių aukštos kalvos. Vienos plikos, kitos apaugusios medžiais. Tikra Dzūkija, tik pu-

šelių trūksta; vietoj jų auga kadugiai.

Ežerėlis — tikra stovyklos palaima — yra beveik centre viso ūkio. Ta "palaima" drauge buvo ir didžiausia mįslė: staigiai krintantys krantai, apaugę nendrėmis, dumbalais, prižėlęs nendrių, neleido į jį nė kojos įkelti. O ką jau kalbėti apie naudojimąsi maudynėms.

Praėjusią vasarą 3 savaites dieną ir naktį veikė pastatytas siurblys, ištraukdamas per parą pustučio milijono galionų vandens, ir ežero vandens lygis buvo nuleistas 7 pėdas (viso ežerėlis siekia iki 30 pėdų gylio). Su žemseme iš trijų pusių nuvalyti krantai ir būsimų maudyklų plotai išpilti smėliu.

Ežerėlio vanduo skaidrus, šaltinėnės kilmės Jo vanduo nuolat keičiasi, kaip didžiulėje vonioje. Keliose vietose yra vandens versmės, kur vanduo veržiasi iš žemės. Netrukus nuleistas vanduo vėl prisipildė ir pradėjo ištekti upeliu. Vienoje vietoje upelis praplėstas ir įtaisyta maudykla mažiesiems.

Į rytus nuo ežero yra graži, sausa, vaismedžiais apaugusi aukštuma, kuri numatyta stovyklos centru. Ten jau yra salės ir virtuvės pastatas, kur bus ir koplyčia. Jau įvesta elektra ir kieme išgręžtas 100 pėdų gilumo šulinys, kuris teiks vandens visai stovyklai.

Netoliese bus statomi nameliai stovyklautojams. Šioje pusėje 40 akrų paskirta Putnamo seselėms, kurios pakviestos stovyklą administruoti.

Stovyklavietė galės naudotis ir įvairios organizacijos, kaip ateitininkai, skautai, vyčiai ir kt., kurie rengia savo narių mišrias stovyklas — mišrioms stovykloms pritaikytas ir pastatų išdėstymas.

Stovyklautojai turės savo atskirą maudyklą ir sporto aikštę. Vakariename ežero pakrašty maudysis ir pavėsiaus suaugusieji stovyklos lankytojai, kurių jau ir pernai netrūko. Jie gyveno palapinėse.

Atvykusiems yra įrengta aikštė automobiliams, kurių tilps keli šimtai.

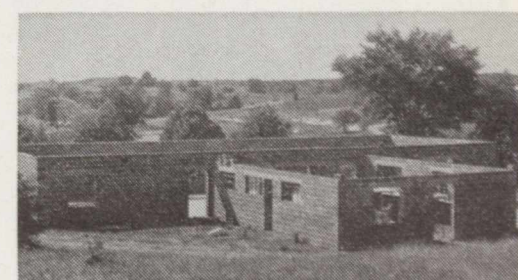
Į pietvakarius nuo ežero yra didžiulis "žaliakalnis", kuriame galės piknikauti detroitiečiai.

Detroitiečiai prie techniško stovyklos įrengimo daugiausia ir prisideda. Keli detroitiečiai inžinieriai be jokio atlyginimo rengė planus, vadovauja statybai. Vienas jaunas aeronautikas magistras iš Pittsburgho net visas savo vasaros atostogas (virš 2-jų mėnesių) paaukojo stovyklos labui, prižiūrėdamas ežero sausinimą ir statybas. Nemaža detroitiečių savaitgaliais nuvykę genėja medžius, gražina vaizdus.

Dar keletas metų, dar keliasdešimt tūkstančių aukų, dar lietuviško pasiaukojimo, ir Amerikos lietuviškasis jaunimas galės džiaugtis dar viena didele lietuvių stiprinimo ir lietuviškos dvasios ugdymo sala.

Ežero tvarkymas. Praktiškai ežeras maudynėms netiko: šlaitai minkšti ir pavojingai statūs. Moderniškas statybos metodas buvo panaudotas: dalis vandens išsiurbta ir krantai sutvarkyti sausumoj. Čia matome siurblių pradedant darbą. Stovi inž. Bažorūnas.

Taip auga stovyklavietės namai, kurie šiuo metu jau po stogu.

Solistė Elena Valušytė-Rūkštelienė, Los Angeles, Calif., su plačia dainų ir arijų programa dalyvauja metiniame "Lietuvių Dienų" meno vakare-koncerte š. m. balandžio 28 d.

SOLOIST ELENA RŪKŠTELINĖ, Los Angeles, Calif. She will sing a group of Lithuanian songs and operatic arias at annual Lithuanian Days concert on April 28. She is the wife of the well known artist A. Rūkštelė.

KELIAS TOLIMAS, BET MIELAS

ALGIRDAS GUSTAITIS, Los Angeles, Calif.

Apie menininkus kalbama trejo-pai: tebesiekiantį pasirodymų ir garso; esantį kūrybinio veiksmingumo kelyje; žiūrintį į nuveiktus darbus. Pirmuoju atveju teikiama paskatinimai ir pagyrimai; antruoju — nagrinėjami darbai, keliami laimėjimai, pastebimos klaidos; trečiuoju gi atveju, daugiausia įvairių sukakčių progomis, reiškiamas padėka ir pagarba.

Be abejo, kad Elena Valušytė-Rūkštelienė nebepriklauso pirmajai menininkų "kategorijai". Bet ji dar nėra nė nuo scenos nuėjusi dainininkė. Prieš metus su viršum su šeima iš Australijos su vyru dail. Antanu Rūkštele ir šeima atvykusi į nedidelę Pacifiko vakaruose esančią lietuviškos kultūros oazę Los Angeles, ji tuojau įsijungė į vietos meninę veiklą ir dalyvavo keliuose koncertuose.

Esame tokiose sąlygose, kad daugelis menininkų negali dirbti vien savo pašaukimo srityje. Kasdieninio gyvenimo rūpesčiai ir darbai tačiau visai nenustūmė sol. Rūkštelienės nuo scenos. Po ilgesnės per-

traukos ji su didesne programa pasirodys tradiciniame metiniame "Lietuvių Dienų" koncerte. Ta proga verta plačiau pažvelgti į dainininkės nueitą kelią, kuris ypač našus buvo jos gyvenimo Vokietijoje ir Australijoje metais.

Lietuviška daina Elena Valušytė-Rūkštelienę visad jungia su Lietuva, tarsi veda į ją. Elenos Tėvas buvo vargonininkas, todėl muzikos ir dainos pasaulis jai teko įeiti gana anksti. Jaunystė Vilniaus krašte uždėjo neišdildomą patriotiškumo žymę. Todėl nenuostabu, kad lietuviškos dainos meilė ją lydi iki šių dienų, ne vien kaip papuošalas, o kaip gyvybė, išeinanti iš širdies gelmių.

Elena Valušytė-Rūkštelienė dainavimo pradėjo mokytis 1924 metais tuomet dar lenkų okupuotoje Lietuvos sostinėje Vilniuje pas prof. Kozubowską. Po poros metų studijų atsiekė nemažai ir dalyvavo muzikos mokinių koncertuose. Jos pasirodymus šiltai įvertino lietuvių ir lenkų k. spausdinami laikraščiai.

Persikėlus į Nepriklausomą Lietuvą, 1926 metų rudenį įstojo į

prof. Naujaliao vadovaujamą Kauno Muzikos Mokyklą, kurią 1931 m. gerai baigė. Jos muzikinių studijų pagrindą sudarė: dainavimas, simfoninis instrumentavimas, opera, muzikos metodika ir kt. Pagrindinis dainavimo lektorius buvo Gri-gaitienė, chorvedybos — Martinonis. Sykiu su Valušyte dainavimą studijavo P. Radzevičiūtė, A. Dičiūtė, A. Kalvaitytė ir kt.

Lankydama Kauno Muzikos Mokyklą, be pasirodymų mokykloje, dainuodavo duetus radijofone ir solo bei duetus šaulių Sąjungos minėjimuose, Karininkų Ramovės šventėse ir kt.

Elena Valušytė buvo linkusi pedagoginiam darbui; tam tikslui švietimo Ministerija buvo davusi stipendiją važiuoti į užsienį pasitobulinti. Tačiau dėl susidėjusių aplinkybių stipendija nepasinaudojo, vėliau, ištekėjusi už dailininko Antano Rūkštelės, sukūrė gražią šeimą, kurią puoselėdama iš profesinio dainavimo kelio sava valia pasitraukė, toliau tačiau reikšdamasi kaip laisva menininkė.

Intensyviau dalyvauti Rūkštelienė vėl ėmė tremtyje, Vokietijoje, gyvendama Dillingen-Donau lietuvių stovykloje. Ten ji davė ištisą eilę recitalių, koncertų bei dalyvavo pabaltiečių parodos proga meno šventėje ir kitur.

Lietuviška daina Australijos Radijofone

Prabėgomis minint solistės Elenos Rūkštelienės praeitį, skubiai plaukime iš Europos į kengūrų, beteisių juodžių ir iki naivumo išdidžių, pasipūtusių australiečių salą — Australiją. Tą kaktusų, triušių, dykumų, plaukymų, teniso ir anglosaksų garbintojų žemę, kur atsikviestuosis europiečius nori priespauda laikyti geležinkelių tarnybose ar kelių tiesimuose.

Nedaug iš to krašto tikėjosi nė Rūkštelės, abu menininkai, nepraktiški žmonės. Kai dailininkas Antanas visų savo kūrybingumu įsijungė į lietuviškąją kultūros veiklą, Elenai Rūkštelienei, kaip sakoma, irgi "nusišypsojo laimė" — ji buvo pastebėta ir pakviesta dainuoti australams per jų radijo stotis.

Štai prieš mane padėtas Pietų Australijos Radijo Tinklo raštas, 1951 metų gegužės 2 d. rašytas Elenai Rūkštelienei, dėkojant jai už radijofone atliktus devynius pasirodymus. Gana santūraus laiško pabaigoje skaitome:

"We note that you did not include any but Lithuanian songs.

For future reference at some later date, we would be pleased to have a short list of your representative songs by other composers."

Taigi, Australian Broadcasting Commission, kontroliuojanti radijo stotis 5AN, 5C, 5CK, 5AL, 5DR ir 2NB, švelniai priekaištauja, kad per jų radijo tinklus ištisiose devyniuose pasirodymuose Elena Rūkštelienė dainavo, be jokios išimties, vien lietuvių kompozitorių dainas.

Be abejo, reikia džiaugtis tokiu solistės lietuvišku ryžtu išdidžius australus supažindinti su lietuviškuoju dainos menu. Pagirtinai drąsus lietuviškos kultūros reprezentavimas! Ta proga gal verta pažymėti, kad Australijos radijas solistei už pasirodymus mokėjo grynais svarais.

Adelaidėje, Australijoje, Elena Rūkštelienė su Paulium Rūteniu ir Dorothy Oldham 1953 m. spalio 31 d. davė reprezentacinį koncertą Theosophical Society Hall, suruoš-

ROMA JELOVECKAITĖ-DAPŠIENĖ, savo poezija pasireiškė P. Amerikos liet. spaudoje. Jaunoji poetė gimnaziją baigė Vokietijoje, jos literatūros mokytoju buvo LRD pirminkas B. Babrauskas. Roma ir Viktoras Dapšiai neseniai atvyko iš Venecuelos ir apsigyveno Los Angeles, Calif.

JURGIS GLIAUDA, rašytojas, literatūrinio garso pasiekė išėivijos literatūroje, du kartus iš eilės laimėdamas "Draugo" romano konkurso premijas. Prieš porą metų išl. romaną iš spaudos draudimo laikų — "Raidžių pasėliai".

ALGIRDAS GUSTAITIS, rašytojas ir žurnalistas, Los Angeles, Calif.

Nepr. Lietuvoje laimėjęs Dariaus Girėno Komiteto literatūros konkursą, Vokietijoje 1946 išleido kelionių knygą "Tarp Šveicarijos ir Danijos". Šiuo metu gausiai bendradarbiauja periodikoje, puoselėdamas literatūrinį reportažą.

tą Lietuvos Kultūros Fondo Adelaidės skyriaus.

Elena Rūkštelienė, kaip viena iš lietuvių meno reprezentančių, dalyvavo didžiuliame jungtinių tautų koncerte Adelaidėje spalio 20-22 d. Ten dalyvavo lietuvių, latvių, estų, ukrainiečių, lenkų, graikų, škotų, rusų, jugoslavų, vengrų, anglų įvairūs menininkai.

Kritikų žodis

Adelaidės dienraštis "The News" 1949 m. gruodžio 12 d. laidoje Nadra Penalwick muzikos recenzijoje rašė: "Pačioje viršūnėje girdėjome liet. liaudies dainą, puikiai atliktą Elenos Rūkštelienės, kas pasakytina ir apie Brahms'o kompozicijas; dainininkė buvo pačioje aukštumoje ir iššaukianti "neužmirštamą įspūdį".

"Australijos Lietuvoje 1953 m. vasario 7 d. V. Čepiauskas po E. R. koncerto rašė: "Nedaug kartų metuose savo širdis pagirdome grynai lietuviška daina, todėl programos dalyviai vertai buvo apdovanoti gėlėmis ir širdinga publikos padėka".

Elenos Rūkštelienės dainų ir arijų koncertą Dillingene apžvelgdamas, "Žiburių" recenzentas (1947, Nr. 27) rašė:

"Programa buvo labai įdomi ir reta, sudaryta taip, kad ir labai išlavinto skonio klausytojas galėtų būti patenkintas. Pirmoje dalyje — klasikais: Haendelis, Bachas, Pergolė, Scarlatti ir Paisiello... Antroje dalyje — K. V. Banaičio dainos ir operų arijos. — Elena Rūkštelienė — lyrinis sopranas, kiek koloratūrinio atspalvio. Dainininkė šiam dainų-arijų vakarui buvo rimtai pasiruošusi ir programą atliko reikiamu tikslumu ir įsijautimu. — Klasikai praskambėjo atitinkama jiems ramia, pakilia nuotaika. Liaudies dainos dvelkė liūdna lyrika ir pesimizmu. Ypač plačiai ir nuotaikingai praskambėjo K. V. Banaičio dainos. Arijas dainininkė atliko su tikslu ir charakteringu įsijautimu, psichologiškai jas išvystydama... Pagrin-

Lietuviai menininkai Dillingene, Bavarijoje, 1948 metais

Iš k. į d.: Pranas Matiukas, smuikininkas, Vyta. Bakūnas, dainininkas, Danutė Nasvytytė, išraiškos šokio artistė, Stasys Gabriolas, muzikas, Julius Štarka, operos dirigentas, Elena Rūkštelienė, solistė, Antanas Rūkštelė, dailininkas, Jurgis Gaubas, kompozitorius, Izidorius Vasyliūnas, smuikininkas, Mykolas Saulius, čelistas.

LITHUANIAN MUSICIANS, SINGERS AND ARTISTS in Dillingen, Bavaria, in 1948. (Elena Rūkštelienė is 6th from left).

dinis dainininkės dainavimo bruožas — tai tiksli dinamika ir interpretacija."

Muzikas Iz. Vasyliūnas "Mūsų Kelio" Nr. 26, 1947 tarp kitko rašė: "...Pilnas ilgesio, kiek nusiminimo nuspalvintas Atsiminimas, lakus, entuziastingas Savo skambančia daina ir gyvas giedras poetiškas Tulpės — tai trys virtuoziniai veikalai. Turiningi savo koloritu ir daug reikalauja iš dainininko vokaliai, bet dar daugiau muzikaliai. Programos linijoje tai buvo kulmi-

nacinis taškas. Jeigu vokalinė pusė buvo atlikta, sakykime, korektiškai, tai muzikiniai net labai gerai. Ritmų bei dinaminio niuansų preciziškumas žavėjo kiekvieną muzikos mėgėją.

Baigdamas muzikas Vasyliūnas reziumavo: "...negali nuneigti balso lygumo, jo aksominio minkštumo, kuris šiame koncerte taip imponavo. Jeigu paliesime muzikaliają pusę, palinkėčiau kiekvienam dainininkui taip ją išplėtoti. Ypatingai ritmo preciziškumas buvo aukštu-

moje. Gražią dikciją reikia priskirti prie plusų. Dainininkės laikymasis scenoje buvo reto kultūringumo."

Savo dainos kelyje E. Rūkštelienė yra dalyvavusi virš 100 koncertų ir tiek pat kartų giedojusi bažnyčiose. Metams nesulaikomai bėgant pirmyn, dainininkė toliau galvoja pasukti dainininkės pedagogės keliu. Bet balandžio 28 mes dar galėsime pasidžiaugti lietuviškos dainos menu "Lietuvių Dienų" žurnalo koncerte.

STASYS KALVAITIS, Long Beach, Calif. buv. Valst. Teatro pianistas, šiuo metu dirba muzikos studijoje kaip piano mokytojas. LD koncerte Kalvaitis akomponuos sol. Rūkštelienei ir paskambins piano solo.

VYTAUTAS F. BELIAJUS, vienas žymiausių liaudies šokių specialistų, liet. tautinių šokių grupės Ateitis Chicagoje steigėjas. San Diego turi suorganizavęs liet. tautinių šokių grupę Viltis. Tuo pačiu vardu jis jau 15 metų leidžia taut. šokių kultūros žurnalą, kuriame labai daug vietos skiria ma lituanistikai.

LD koncerte Beliajaus grupė, sudaryta iš nelietuvių šokėjų, pašoks eilę liet. tautinių šokių.

SOL. E. RŪKŠTELIENĖ 1948 m. Dillingene surengtame dainų ir arijų rečitalyje.

LIETUVIŲ MENININKŲ KLUBAS CHICAGOJE atidarytas kovo 3 d. Marquette Parke. Atidaryme dalyvavo virš 150 menininkų ir kultūrininkų. Nuotraukoje: kalbą sako A. L. Dailininkų S-gos ir klubo pirm. dail. Z. Kolba. Kiti Menininkų Klubu valdybos nariai yra: P. Gaučys, solistas A. Sutkus, arch. J. Mulokas ir muz. A. Nakas.

Klubo atidarymo proga surengtas koncertas, kurio programoje dalyvavo: E. Blandytė, Z. Kevalaitytė Visockienė, A. Jakavičius ir R. Vansauskaitė Akomp. A. Nakas.

AT OPENING OF LITHUANIAN ARTISTS CLUB in Marquette Park, Chicago, March 3. Over 150 artists and art lovers took part.

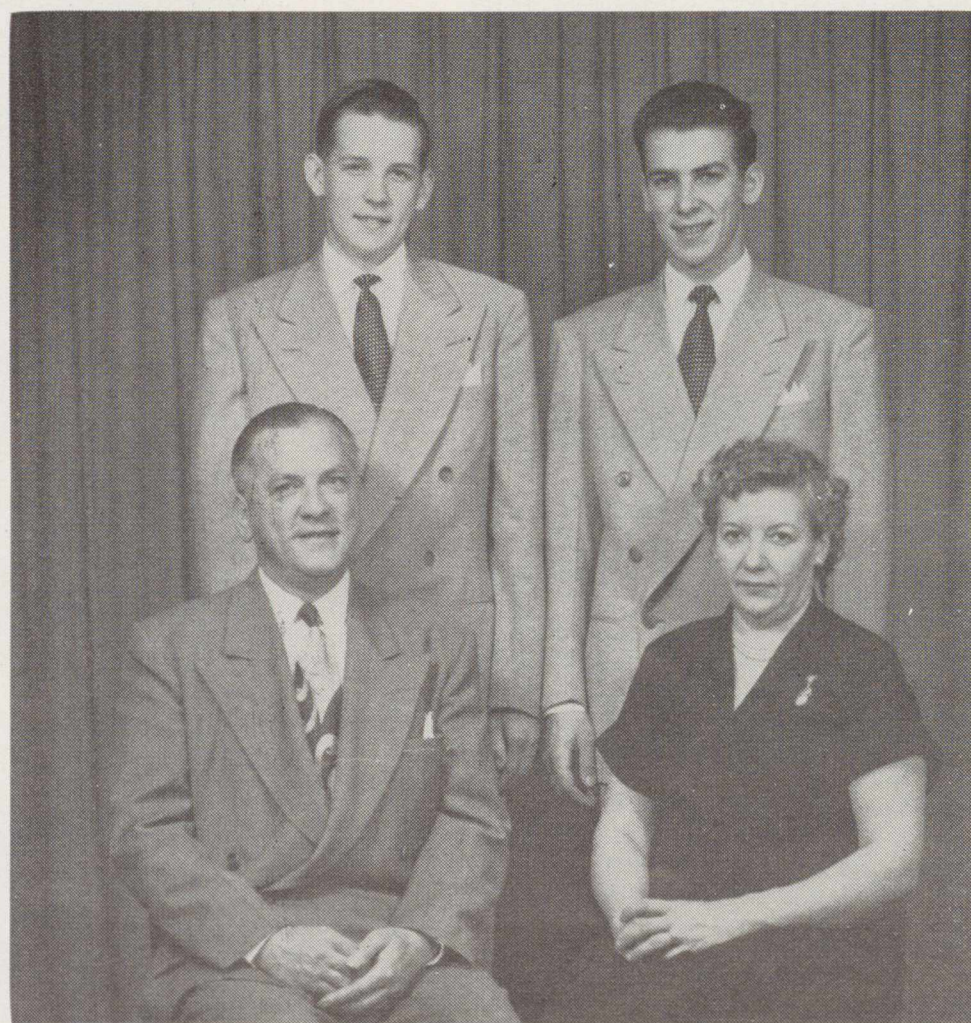

KAUKĖS, laimėjusios premijas D. L. K. Birutės Draugijos suruoštame Detrito lietuviams kaukių baliuje. Premijos teko (iš k. į d.): II-ji premija — už kaukę Čigonė, I. Laurinavičienei, III-ji — Maharadža, J. Kavaliauskui ir I-ji (radijo aparatas) už kaukę Naktis, T. Kavaliauskienei.

PRIZE-WINNING MASKS AND COSTUMES at Lithuanian ball in Detroit, Mich.

JUOZAS IR BRONĖ MILERIAI, lietuviškų reikalų rėmėjai ir LD skaitytojai. J. Mileris yra Liet. Piliečių Klubu Yonkers, N. Y. steigėjas ir pirmasis pirmininkas. Stovi sūnūs: Tomas, baigia gydytojo mokslus, Juozas, vaistininkas.

Mr. and Mrs. MILLER, Yonkers, N. Y. Both are readers of LD and are active in Lith. affairs.

VEIDAI IR VAIZDAI

P. ZARANKA, Detroit, Mich., neseniai baigęs dainavimo klasę. Zaranka yra vienas veikliausių jaunimo atstovų visuomeninėje, meninėje ir organizacinės srityse. Dalyvauja spaudoje, rašydamas reportažus ir eiles. Kovo 10 Detroite pastatytas jo montažas "Prie šv. Kazimiero karsto".

P. ZARANKA was lately graduated from a voice school. He lives in Detroit, Mich.

PROF. J. ŽILINSKO, mirusio kovo 15 d., Waterburyje, laidotuvės. Su prof. atsisveikina velionies žmona, duktė V. Vileišienė, dr. P. Vileišis ir kt. artimieji. Atsisveikinimo žodį sako skautų vardu A. Saulaitis. Bažn. laidojimo apeigas atliko kun. dr. S. Valiušaitis

FUNERAL OF PROF. J. ŽILINSKAS in Waterbury, Conn. He died on March 15. Here Scout leader Saulaitis delivers oration.

DAR DVI ŠEIMOS atsisveikina su Europa. Aldona ir Stasys Gasneriai turi 4 dukteris, tėvai veiklūs skautų darbuotojai; Leškių šeimos — 11 asmenų.

TWO MORE LITH. FAMILIES say goodbye to Europe on way to U. S. One family numbers six members, the other eleven.

IŠ TMD 60 METŲ MINĖJIMO HARTFORDE. Kovo 3 d. minint Lietuvos Mylėtojų Draugijos 60 m. sukaktį surengtas koncertas. Po koncerto įvyko pobūvis. Prie garbės stalo iš k. į d. mato-ma: muz. E. Miniukienė-Dvarionaitė, adv. Leonas Maronas, solistė Vincė Jonuškaitė, gen. konsulas J. Budrys, muzikas J. Petkaitis, M. Simonaitis.

THE 60th ANNIVERSARY of Lithuanian American society Lietuvos Mylėtojų Draugija in Hartford, Conn., March 3. Public was entertained at a concert and banquet.

VAIZDAS IŠ LST KORP. NEO-LITUANIA šventės New Yorke, estų namuose.

STUDENT AND GRADUATE group Neo-Lituanian celebrate annual conclave, New York.

AMERIKOS LIETUVIŲ INŽINIERIŲ IR ARCHITEKTŲ S-GOS LOS ANGELES skyriaus narių susirinkimas š. m. kovo 17 d. šv. Kazimiero parapijos salėje. Susirinkimo programoje Juozas Andrius skaitė paskaitą apie Lietuvos žemėlapių sudarymą. Nuotraukoje iš k. į d. sėdi: B. Budginas, pirm., J. Andrius, B. Čiurlionis, A. Budginienė, V. Varnas, V. Petrauskas, J. Navickas (tik ką baigęs UCLA civilinės inžinerijos skyrių ir pakeltas į tikruosius s-gos narius); stovi: J. Petronis, V. Tamulaitis, V. Stadalninkas, E. Jovaiša, K. Šakys, V. Šeštokas, V. Gilyš, B. Stančikas, J. Truškauskas ir K. Prišmantas. Foto P. Jasiukonis

MEETING of Los Angeles chapter of the Lithuanian Engineers and Architects Society, at St. Casimir's parish hall, March 17.

KA VEIKIA SKAITYTOJAI

— **Lietuvių Dienų metinis meno vakaras - Koncertas įvyksta balandžio 28 d. 3 val. p. p., Atvelykio sekmadienį.**

Vakaras-Koncertas, kaip ir praėjusiais metais, bus turiningas savo menine ir įvairia programa ir žada sutraukti labai daug Lietuvių Dienų skaitytojų ir bičiulių ne tik iš Los Angeles, bet ir iš plačių apylinkių. Tai bus tikra dainos, muzikos ir literatūros meno šventė.

Apie koncerto dainininkę E. Valušytę-Rūkštelienę, pianistą Stasį Kalvaitį, liaudies šokių žinovą Vytautą F. Beliajų ir kt. programos dalyvius plačiau skaitykite šio nr. 12 ir 13 puslapiuose.

— **K. Lukšiai**, Santa Monica, Calif., sulaukus 65 metų amžiaus, B. Raila parašė ir "Dirvoje" išspausdino rašinį "Lietuviškų filmų pionierius". Filmus rodyti Lukšys pradėjo 1920 m., nusipirkęs Genovaitės gyvenimą. Vėliau, dažnai važinėdamas į Lietuvą, pradėjo pats filmuoti Lietuvos gyvenimą. Kai kas buvo duota ir amerikiečiams. 1940 m., rusų invazijos užkluptas, kaip JAV pilietis, per Maskvą, Sibirą ir Japoniją atvyko vėl į Ameriką ir išlipo Los Angeles uoste. Šioje pakrantėje ir įsikūrė, kur verčiasi pirkimo-pardavimo biziniu ir dalyvauja lietuviškoje veikloje.

Ponia Lukšienė gydos ligoninėje Santa Monikoje.

— **Teis. V. Kazlauskas**, Los Angeles, Cal. LRKR LA skyriaus pirmininko ir visuomenės veikėjo 50 metų sukakties minėjimas kovo 30 praėjo gausiame būry artimųjų ir draugų. Kun. klebonas Kučingis įvertindamas Kazlauskos veiklą, pažymėjo, kad tai žmogus, kuris sugeba neįsigyti priešių.

Rašyt. Gliuda paskaitė jūb. skirtą odę.

— **A. Skirius ir L. Valiukas** bal. 6 ir 7 buvo nuvykę į San Diego, Calif., kur įsteigė L. Vyčių kuopą. Nariais įsirašė nemažas skaičius lietuvių, kurių ten yra, tik iki šiol gyvena išsisklaidę.

— **Sol. F. Korsakaitės ir akt. J. Kaributo** dainų ir deklamacijų vakaras įvyko bal. 6 L. A. liet. parap. salėje. Kaributas tarp kitų padeklamavo visų Los Angelėje gyv. rašytojų kūrinių. Sol. Korsakaitė padainavo naujai muz. J. Bertulio sukurtą dainą "Gyvybė" (žodžiai Brazdžionio).

— **Dr. Marijos Gimbutienės**, W. Roxbury, Mass., knygą Ancient Symbolism in Lithuanian Folk Art pasiėmė išleisti Indianos Universitetas, Folkloro Institutas. Knyga turės 112 psl. teksto ir 160 iliustracijų iš senovės lietuvių liaudies bei priešistorinio meno. Knygą galima užsisakyti iš anksto adresu: 4 Rutledge St., Boston 32, Mass.

— **Dr. A. Rukša**, Weinheim, Vokietija, Krašto Valdybos paskirtas nauju Vasario 16 d. gimnazijos direktorium. Buvęs Vilniaus un-to docentas ir Pabaltijo un-to Pinneberge profesorius dr. A. Rukša yra pasižymėjęs Eneidos vertėjas į lietuvių k. Buv. dir. dr. V. Luterskis išemigravo į JAV.

— **Dr. A. Šerkšnas su ponia**, Hartford, Conn., LMD minėjimo išvakarėse surengė solistei V. Jonuškaitei priėmimą, kuriame dalyvavo būrys vietos kultūrininkų.

— **Režisiorius Tvirbutas**, neseniai atvykęs

iš Vokietijos, su akt. A. Gustaitiene Bostone surežisavo dramą "Vincas Kudirka", kuri po sėkmingos premjeros Bostone, jau buvo parodyta New Yorke ir Hartforde (kovo 23 d.). Bostono dramos sambūris, kuris šiemet švenčia 5 metų darbo sukaktį, su Vincu Kudirka kviečiamas ir į kitas kolonijas.

— **Lietuvių Bibliografinė Tarnyba** iš Danville, Ill. perkelta į Westville, Ill. Naujas adresas: Lith. Bibliographical Service, 203 Madison St., Westville, Ill. Ten bus redaguojama ir Knygų Lentyna.

— **Generalinis konsulas Jonas Budrys**, N. Y., TMD 60 metų sukakties minėjime laikė paskaitą apie draugijos kultūrinę veiklą ir knygų leidimą.

— **Vinco Krėvės** vardo literatūros premija, kurią organizuoja Liet. Akademinių Sambūris Montrealyje, šiais metais bus skiriama už 1955-56 m. išleistą grožinės literatūros veikalą. Jury komisiją sudaro: B. Pūkelevičiūtė, Jonas Kardelis, H. Nagys, B. Ciplijauskaitė ir K. Veselka. Premija skiriama kas antri metai. Pirmaisiais metais buvo paskirta J. Aisčiui už jo literatūrinių apybraižų knygą Laikas ir žmonės.

— **Daniel Slėnis**, uolus šv. Kazimiero par. rėmėjas, palaidotas kovo 8 Calvary, Los Angeles, kapinėse.

— **Andrew Skiman**, Los Angeles, nuo pat pradžios LD skaitytojas ir rėmėjas, mirė kovo 24. LD leidykla jo šeimos nariams reiškia gilią užuojautą.

— **Los Angeles Scenos Mėgėjų Sambūrio** valdybos pirm. išrinktas J. Gliuda, sekr. Dūdienė, išd. Peterienė, vald. nariai — Gilyš ir plk. Andrius. Scenos meno vadovu — J. Kaributas.

LIETUVIŲ R. K. SUSIVIENIJIMAS AMERIKOJE

Inkorporuota Pensylvanijos Bendruomenėje ir legalizuota 10-je valstybių.

Išduoda moderniškų gyvybės apdraudos ir sveikatos bei sužeidimų nario pažymėjimus (certifikatus).

LRKSA savo nariams teikia geriausią patarnavimą.

Aplikantai nuo 16 iki 40 m. amžiaus ir nuo 500.00 iki 2,000.00 gyvybės apdraudai priimami be medikalinės egzaminacijos.

Jaunamečiai priimami nuo gimimo dienos iki 16 m. amž., pilnamečiai — nuo 16 iki 60 metų, prisilaikant arčiausio gimtadienio.

Įsirašymo ir informacijų reikalui kreipkitės į savo kolon. kuopą ar centrą:

Lithuanian R. C. Alliance of America
P. O. Box 32, 73 E. South St., Wilkes-Barre, Pa.

LITHUANIAN REALTY COMPANY

Charles Luksis, Realtor

Phone: NO - 41733

2648 Griffith Park Blvd.,

Los Angeles, Calif.

Mielai patarnauja norintiems pirkti-parduoti namus ir sklypus; apdrausti automobilius, namus ir kitokį turtą; gauti paskolas.

Atlieka notaro darbus.

Bendradarbiai:

B. Budriūnas — P. V. Raulinaitis

— **B. Marcinkevičiūtė-Neuhaus**, LD skaitytoja Grenchen, Šveicarijoje gyvenusi 25 metus, norėtų atvykti į JAV. Savo šeimai, kurioje yra du nedideli vaikai, pragyvenimą užsidirba siūdama. Be lietuvių, kalba vokiškai, prancūziškai ir angliškai. Kas šiai moteriškai galėtų padėti, kreipkitės į LD administraciją.

LOS ANGELES LIETUVIAI AUKOJA

Lietuvos laisvinimo reikalams

Vasario 16-tos minėjimo, įvykusio vas. 23 d., proga Lietuvos laisvinimo reikalams per ALT Los Angeles skyrių surinkta aukų artį \$1000.00 (į tą sumą įeina ir aukos už tautinius ženklelius, surinktos prie įėjimo)

Pavieniai asmenys aukojo:

\$100.00: Felix Šlapelis (jis kasmet po 100 dol. aukoja ir žada aukoti, iki Lietuva bus išlaisvinta).

\$20.00: A. Raulinaitis, V. Pažiūra, Vl. Motekaitis, J. ir G. Baltrušaičiai, kun. Geiščiūnas.

\$17.00: V. Kazlauskas.

\$15.00: Čiurlioniai, Gasparonai.

\$12.00: Gr. Valančius.

\$10.00: J. Balsys, Pr. Aukštuolis, Ch. Lukšis, K. Šakys, M. Naujokaitis, N. Matjošaitis, V. Karalius, A. Polikaitis, J. ir A. Barševskiai, A. Dundzila, V. Varnas, Bern. Brazdžionis, P. Lekutis, Kan. K. Steponis, Dr. Aldona Aoyos, A. Liet. Piliečių Klubas, S. L. A. 75 Kuopa, V. Sperauskas.

\$8.00: F. Kudirka, H. M.

\$6.00: K. Alminas, L. Valiukas.

\$5.00: J. Gajauskas, Prokuratras, Marcuska, Ch. Naujoks, M. Palaikienė, J. Strazdas, O. Račkienė, J. Truskauskas, Petronis, K. Pažemėnas, B. Seliukas, J. V. Gilyš, J. Budriūnas, M. L. Danta, P. Sagatas, J. Gliuda, K. Prišmantas, A. Simkevičius, J. Andrius, P. Butkys, V. Macys, V. Jasiulionis, P. Fabijonaitis, F. Masaitis, J. Milašius, Uždavinys, J. Navickas, P. V. Raulinaitis, B. Starkienė, B. Budginas, I. Bandziulis, M. Varkalis, Radvenis, M. Biržiška su šeima, Kun. A. Bučmys, V. Irlikis, F. Karaliūnas, J. ir E. Tamai, K. Karuža, V. Dovydaitis, A. Liet. Taut. Sankaros 51 kuopa, J. Rugelis, A. Beksza, J. Mason, J. Gobis, A. Valiulis, J. Ažuolaitis, J. Ramanauskas, E. Jovaiša, M. Christ. J. Af-tukas, kun. V. Šiliauskas.

\$4.00: L. Niuniava, G. Elsbargienė, J. Tinišis, J. Petrauskas, A. M. Bonatas.

\$3.00: B. Draugelis, Kaributas, L. Balvočius, J. Steponavičius, J. Mitkus, E. Daukus, J. Uksas.

\$2.00: Stadalninkas, M. Stanaitis, A. Razutis, V. Kairys, B. Kaminskas, J. Varnas, Ed. Bartkus, P. Zaronskis, Kontaras, W. Baskus, V. Sakalauskas, A. S. Dobkevičius, J. Leonavičius, R. Gilyš, Pikevičius, M. J. Wisneski, J. Dabulevičienė.

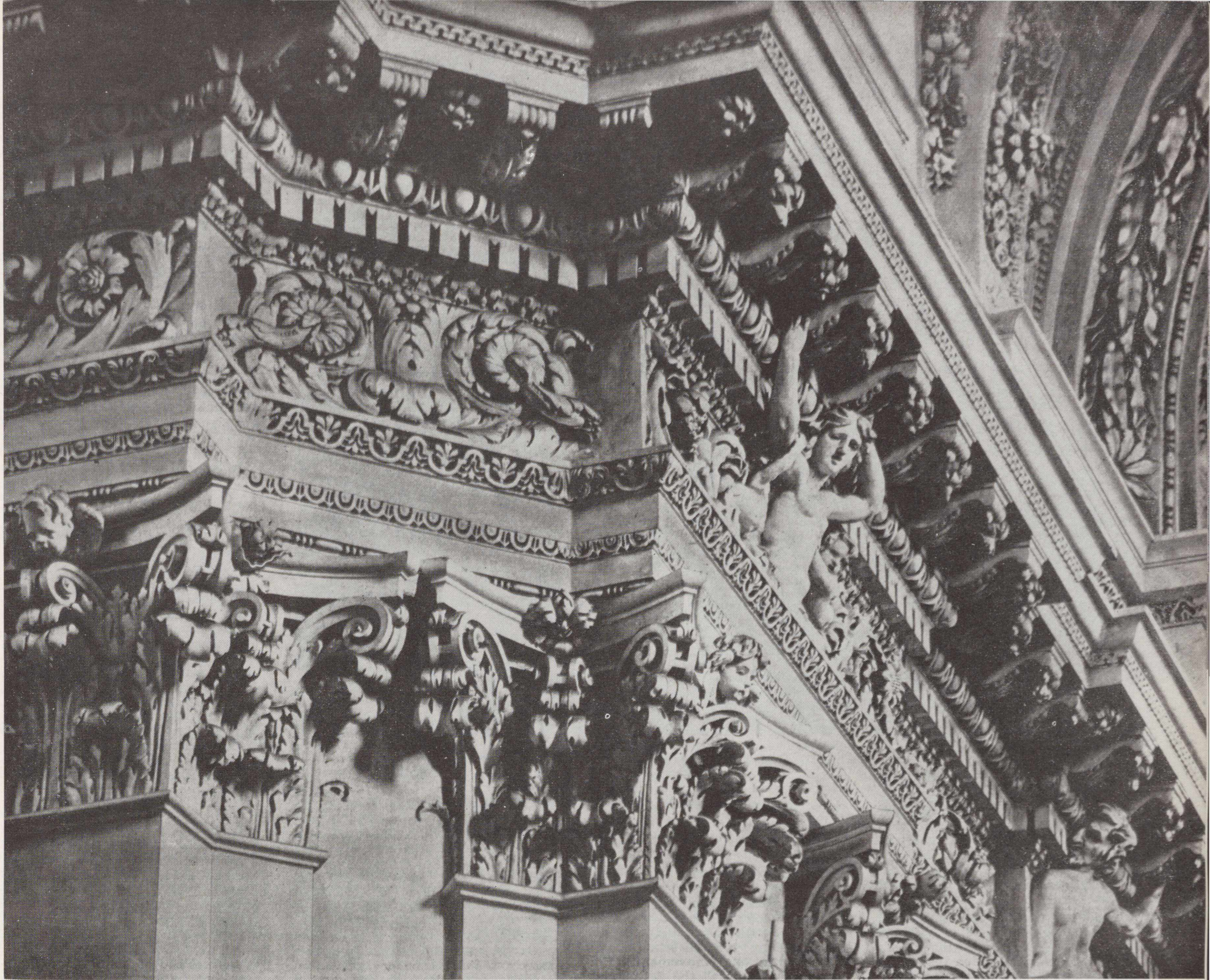
\$1.50: V. Šeštokas.

\$1.00: V. Sakalauskas, M. V. Alminas, Kanapė, Balchus, E. Bertulienė, Vl. Motieka, F. Karalius, A. Shilala, D. Lukunas, C. Kučinskas, J. McLura, V. Andrašūnienė, S. Žakževskis. 13 asmenų įdėjo į vokelį po \$1.00, bet pavardžių neįrašė arba įrašė neišklaidę.

Už tautinius ženklelius prie įėjimo surinkta — \$105.26. Viso aukų — \$985.26.

Aukos dar siunčiamos ir žymesnės sumos bus paskelbtos vėliau.

ALT Los Angeles sk. Valdyba.

INTERIOR church of Sts. Peter and Paul., Vilnius, Lithuania.

Šv. Petro ir Povilo bažnyčios vidus, Vilniuje.

Iš Vilniaus albumo.

THE LITTLE NATIONS AND CULTURE

JUOZAS GOBIS, *Los Angeles, Calif.*

In the colleges and universities of this country world history is taught from a textbook by Rutgers University Professor Edward McNall Burns "Western Civilizations, Their History and Culture". In the last chapters of this textbook, which discuss the two World Wars, President W. Wilson is reproached for giving independence to a series of Russian and Austro - Hungarian nations and thereby subdividing Europe into a greater number of sovereign nations, strengthening the nationalism of small nations, contributing to the "international anarchy" in Europe and eventual development of the Second World War. Indirectly F. D. Roosevelt is complimented for committing the Eastern European nations to the sphere of Russian influence.

The ending of Prof. E. McNall Burn's textbook does not conform with the rest of this sizeable text, since the textbook clearly indicates that big wars stem from big nations. The larger a nation, the stronger its imperialistic instinct. Imperialism is a vice of the large nations; it is their evil demon, urging them to strive toward infinitely distant horizons, said the Russian philosopher N. Bardia-

yev. It is this "strife for infinite horizons" that is the greatest curse of mankind, as well as of the imperialists themselves.

Every nation is a live collective entity, hence genocide or enslavement and maltreatment of a nation is a greater moral crime than slaying or maltreatment of a single individual. E. McNall Burn's course in world history shows that the founders of Western culture are the little nations; Western culture has born in Egypt, Assyria, Babylonia, Phoenicia, Israel and especially Greece — all small nations. The ancient Romans built a huge empire, enslaved many peoples, but their culture was based upon the foundations of the culture of the vanquished Greeks. The ancient Romans have contributed to technical Western civilization; their Latin tongue became the mother of Italian, Spanish, French, Rumanian and Portuguese languages. Nevertheless, Roman culture is incomparable poorer than that of the little Greek nation.

National consciousness, the sense of a national individuality is a powerful culture-forming drive. The small nations are more patriotic, consequently also more nationalistic than the large ones;

they value their freedom more; their national pride forces them to justify by their cultural accomplishments the independence of their state and culture; they must love peace more, since they know well that they can never conquer even half of the world. The conflicts of small nations, provided the large imperialistic nations do not become involved in them, never constitute a threat to the world peace.

The little nations have produced a considerable number of cultural greats. The little Norwegian nation produced Grieg, Heinrich Ibsen, the Hungarians — Liszt, the medium-sized Polish nation gave Chopin, H. Sienkiewicz, philosopher Lutoslawsky, Finland — comp. Sibelius, the little Lithuanian nation produced Adam Mickiewicz, K. N. Čiurlionis, Jurgis Baltrušaitis, philosopher S. Šalkauskis, A. Jakštas and many gifted poets, artist and composers. Hence the Lithuanian nation deserves freedom not less than Norwegians, Danes, Greeks or Israelis.

MICHIGAN FARM CHEESE Dairy, Inc.

FOUNTAIN, MICH.
Telephone: Fountain 2301

John Andrulis, President
Angie Andrulis, Vice-President

Gaminami tikri ir nepaprastai skanūs lietuviški sūriai.
Užsisakykit, tada patys įsitikinsite.

Taip pat gaminam didelius sūrius subuvimams ir kitoms progoms pagal užsakymą.

LITHUANIAN PATRIARCH

Dr. Jonas Basanavicius

PAULIUS JURKUS, Brooklyn, N. Y.

Lithuanian national life dates from 1883, from the newspaper *Aušra* (The Dawn). Its founder and editor was Dr. Jonas Basanavičius. Though the newspaper did not live long, it gave stimulus to a broad national movement. Following the "Aušra" the Lithuanian public differentiated itself, the press grew and with it national consciousness.

Dr. Jonas Basanavičius was the initiator of this movement; he propagated national consciousness, drew upon the Lithuanian past and related it to the present.

Later he withdrew from the national movement. He gave over his time to his professional career, returning to his native country after 25 years service abroad. He returned in 1905 when Russia was in a state of revolution and when the Lithuanian people were readying themselves to call a seimas (congress) in Vilnius.

Again Dr. Basanavičius enlisted himself in Lithuanian affairs and in the struggle for the national interests. With his experience and authority he united the people and became their leader. During the first world war he was elected chairman of the Lithuanian Council, which later declared Lithuanian independence from Russia. Fittingly, he was the first to sign the declaration.

Always the Lithuanian patriot, he remained in Vilnius even while the Poles were occupying it. Here, as founding member of the Educational Society he safeguarded the collected Lithuanian historical

records. Thus he symbolized the fact that Lithuania's fight for freedom was not at end and that Vilnius was not yet incorporated into the Lithuania state.

Dr. Basanavičius died coincidentally on February 16, Lithuanian Independence Day, in 1927, as the

THE GRAVE of Dr. J. Basanavičius in Rasai cemetery in Vilnius. He died Feb. 16th, 1927.

DR. BASANAVIČIAUS KAPAS Rasų kapinėse Vilniuje.

LITHUANIAN MAPS

Now available to Lithuanian Days readers

● BOOK MAPS WALL MAPS ●

Multicolored map of Lithuania, with insets of Lithuania in the Bronze and Iron Age and Lithuania in the 15th century, showing place-names, waterways, cities, lakes, etc. This is the definitive map of 1939.

Compiled by J. Andrius,

with the technical assistance of Profs. A. Salys, Stp. Kolupaila, K. Pakštas, Drs. M. Brakas, M. Gimbutas, and A. Šapoka.

Only a limited supply available.
Wall map, approx. 35x46: \$4.50
Book map, in folder: \$3.50

LITHUANIAN DAYS

9204 So. Broadway, Los Angeles 3, California

DR. J. BASANAVIČIUS with teachers and students of school in Vilnius before the First World War.

DR. J. BASANAVIČIUS su Vilniaus liet. dviklasės mokyklos mokytojais ir mokiniams 1914. Mokykla rūpinosi ir išlaikė Vilniaus Liet. Susiėlpimo D-ja.

Mokyklos globėjai ir mokytojai: Pr. Klimaitis, mokyt., Ignas Jurkūnas (rašytojas Šeinius), mokyt., P. Matulionis, įsteigėjas, dr. A. Vileišis, įsteig., V. Urbanavičius, A. Smetona, kun. Januševičius, J. Kairiūkštis, K. Vaitiekūnaitė, mokyt., dr. J. Basanavičius, kun. J. Kukta, E. Vileišienė, globėjai; apačioje sėdi mokiniai ir mokinės: G. Žukauskis, M. Strazdaite, J. Stasys, O. Vilkiekaitė, K. Žukauskis (nutraukoje nebematyti Kairytės).

Lithuanians of Vilnius were gathering to observe the holiday.

Jonas Basanavičius was born on Nov. 23, 1851, in the village of Oškabaliai, district of Bartininkai, county of Vilkaviškis. In 1873 he graduated from Marijampolė High School. He later studied in Moscow. Fond of history, he first enrolled in the college of history and philology, but afterwards turned to medicine, in which he took his degree. He had studied under a scholar-

DR. J. BASANAVIČIUS at grave of his wife in Bulgaria.

DR. J. BASANAVIČIUS prie savo žmonos kapo Bulgarijoje.

ship offered by Russia to Lithuanian students.

As a condition of scholarship Basanavičius was expected to serve a stipulated time in the Empire, but fearing that he would be removed to some inaccessible part of Russia, he took the advice of a friend and went to Bulgaria, which had declared its independence. Here he was able to maintain contact with Lithuania Major and Minor and was freer in his activities than if he had remained in Russia.

Basanavičius travelled widely, twice establishing himself as a physician in Bulgaria, where he also joined in civic life, wrote for the Bulgarian press, and even became a citizen with a state pension. He published the *Aušra* while a resident of Prague.

After 25 years of wandering Dr. Basanavičius came back to Vilnius.

Here in 1907 he founded the Educational Society and spent the bulk of his time gathering historical data on Lithuanian history and ethnography. Here he published the journal "The Lithuanian Nation".

He planned to erect a large education and art center. For this purpose, he and a friend, Martynas Yčas, travelled to the U. S. in 1913 and between the months of July and November of that year collected the sum of \$23,709.35. This was the first major sum collected for a public project among U. S. Lithuanians. However, the coming of the war halted construction plans and part of the money was lost in bank failures, the remainder going toward the publication of the first Lith. pamphlets, which were distributed in Lithuania after the war.

Though a physician, Dr. Basanavičius was in spirit a historian. From early high school days he had been interested in the Lithuanian past and had gathered folklore specimens. In studying medicine he also continued his historical researches. In the "Aušra" and other newspapers he published a whole series of scientific articles on Lithuanian history.

He evolved a theory — based on alleged Bulgarian-Lithuanian resemblances — that the Lithuanians had formerly lived in Bulgaria, on the Danube (Lith. river "Dunojus", oft-mentioned in Lith. folk song) and had afterwards migrated to their present habitat on the Baltic. And though this hypothesis won little credence, he brought attention to bear on little known sources of Lithuanian history.

He contributed to the Russian and Bulgarian press as well. He was the first to denounce Poland in the Russian newspapers.

Dr. Basanavičius' collected folk stories and fairy tales appeared in five stout volumes, the last of which contained legends and sto-

DR. J. BASANAVIČIUS, chairman of education society, at Lithuanian press exhibit, 1914, Vilnius, Lithuania.

DR. J. BASANAVIČIUS, Mokslo Draugi-

jos pirmininkas, Lietuvių Spaudos parodoje. Pasienu ant lentynos sukrautos vaikų literatūros knygelės. Sienos iškabinėtos atvirukai su vaizdeliais, plakatais, laiškų lapeliais.

ries on the devil and the spirit world.

Just as Valančius had been the greatest figure in the Lithuanian pre-renascence, so Dr. Basanavičius was in the period following. Valančius had taught the nation, enlightened it and prepared it for the re-awakening. Dr. Basanavičius showed the nation the course it must take, inspired it with a thirst for freedom and helped that freedom become a realization.

DR. BASANAVIČIUS STREET in Varna, Bulgaria, where 50 years ago he lived and practiced medicine.

DR. BASANAVIČIAUS gatvė Bulgarijos mieste Varne, kur prieš 50 metų gyveno ir ėjo gydytojo pareigas dr. Basanavičius. (Daugiau žiūr. LD 1956 m. Nr.10 Lith. Make News skyriuje).

GOVERNOR DENNIS J. ROBERTS of Providence, R. I., receives a replica of a Lithuanian wayside cross given to him by the members of the Knights of Lithuania, Council 103, for his untiring efforts in behalf of Lithuania. Pictured in presentation of cross, from left to right: Mrs.

Victor G. Mathieu, Mr. Victor G. Mathieu, Miss Julia Mecinas, Miss Josephine Vaitkunas and Gov. D. J. Roberts.

PROVIDENCO VYČIAI įteikia dovaną — liet. liaudies kryžių gubernatoriui Roberts už jo dėmesį Lietuvos reikalams.

GEROS ŽINIOS

Jūs galite siųsti savo artimiesiems į Lietuvą

DOVANŲ SIUNTINIUS

įvairių rūšių rūbus, vartotus ir naujus, medžiagas ir maistą.

Taip pat galite siųsti visokius vaistus.

PRISTATYMAS GARANTUOTAS.

Per visiems žinomą

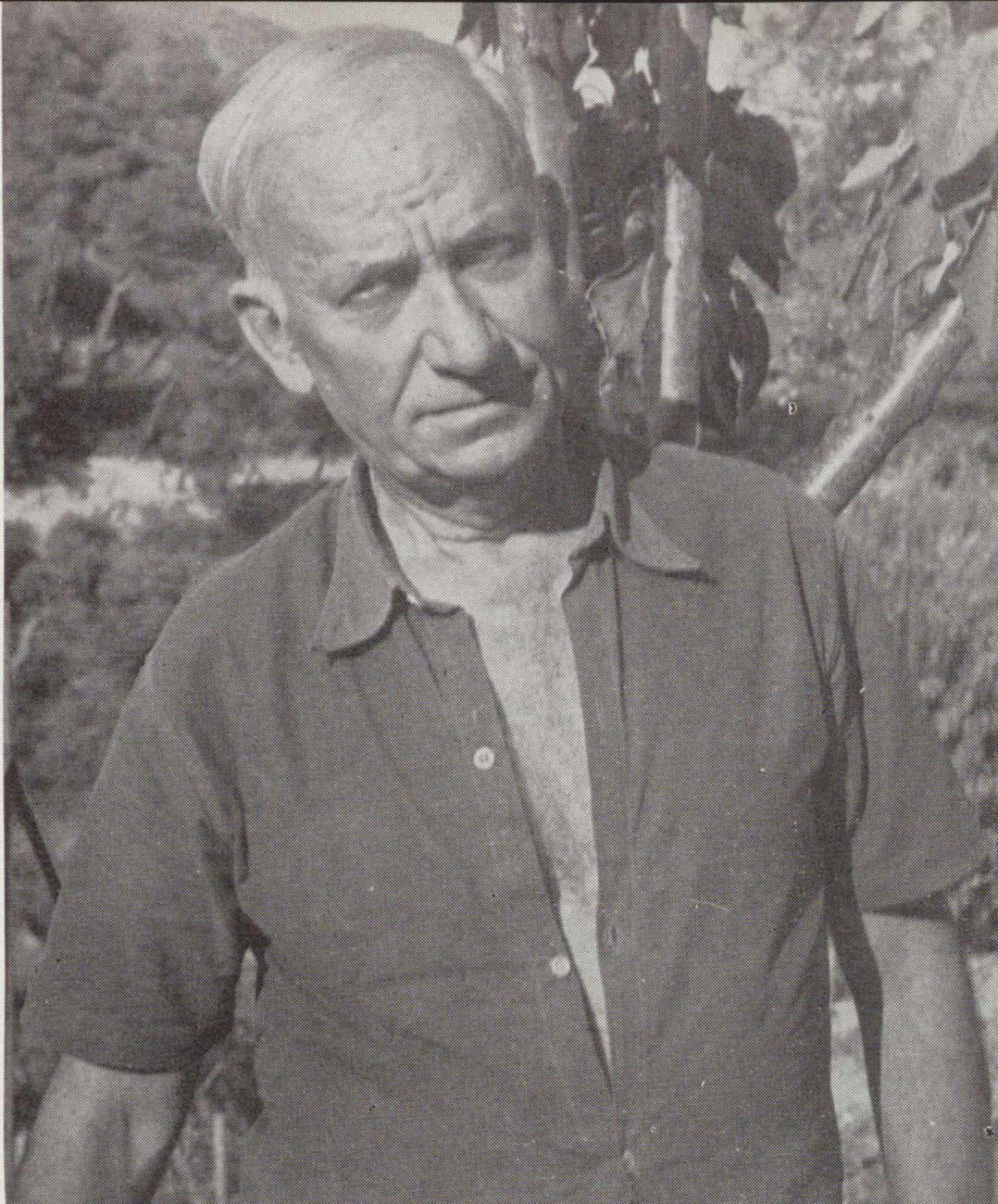
ROUND THE WORLD TOURISTS

vienintelį atstovą Pacifico pakrašty.

WE 3-8491

334 No. Fairfax Ave. Los Angeles 36, Calif.

WE 4-7838

JURGIS SAVICKIS, Lithuanian writer and diplomat, who wrote belles-lettres and books of travel. Posthumously in 1956 his literary diary "emė dega" (The Earth is Aflame) was awarded the Lithuanian Writers Society prize for literature.

JURGIS SAVICKIS, rašytojas ir diplomatas, išleidęs eilę aukštos kultūros stiliaus knygų. Nepriklausomai, šio karo metu gyvendamas Prancūzijoje parašė literatūrinį dienoraštį "Žemė dega", už kurį paskirta 1956 metų Liet. Rašytojų Draugijos premija.

A BONE FROM MONTE CARLO

JURGIS SAVICKIS

42. IX. 11

It is much like in the tear-jerker novels meant for the public. There isn't a crust of bread in the house! All the pantries are empty.

"Make some macaroni," I say.

"Macaroni!" my wife laughs. "No one has given us any macaroni all month."

There is only one litre of oil left. If we can only manage with that one bottle until olive picking time comes. Then we shall make our own oil.

All we have is the vegetables from the garden and the food parcels we get from Denmark. We always look forward to these precious Danish parcels. A piece of bacon, sugar, rye bread, bisquits, butter. As is only fitting in Denmark.

I hear my wife hallooing me gayly in the garden.

"Hello! Hello!" she vaults smartly from her bicycle. She is back from Monte Carlo, having sold (at a good price) our garden beans to the Cafe de Paris. This always brings us a few hundred francs outright. To sell things so openly and indiscriminately is against the law. One must sell this luxurious produce at the fair, at eight francs. But we get between forty and fifty francs! Of course we carry baskets to the fair too, though with more ordinary and heavier vegetables: cabbage, tomatoes and beets.

"Hey! Hey! I've brought a bone. A fine bone for soup..." she yells, holding her basket aloft.

On the way the gendarmes, on the trail of Jews, had stopped her a few times as well. You know, the

city of Monte Carlo is quite alive. But she gets on. The somewhat primitive mode of transportation, the bicycle, saves her from a lot of trouble. And it serves her well. Only a staid dame peddles back and forth to Monte Carlo.

"Is it for the dog?" I ask.

"The dog will have his too. But first of all we shall make soup from it for ourselves. See how much meat there is on it! I gave him fourteen francs when he paid me for the beans. Nonchalantly I said: 'Keep the change.' That's what I did."

"Is it possible to tip the senior cook of such a restaurant as the Cafe de Paris fourteen francs?"

I do not know him as well as my wife. I have only seen him once or twice. But he resembles a true alchemist to me, with his white turban. All I know is that that establishment, always so impressive to me, has about 300 persons in its employ. My wife is on very familiar terms there. Even the managing director of the establishment exchanges a word with her, lighting one of our miraculously left over Turkish or Camel cigarettes. Sometimes this cigarette is necessary for a kilo or so of fresh potatoes. These are not easy times.

On these occasions he says to his head chef (a specialist in organic chemistry, by profession, I should judge): "Can you prepare a cake today?"

"I can."

"Prepare one and present it to Madame."

We are friends there. At home we eat rich cakes!

Sometimes, in order to make the world marvel, I go not into the cellar kitchen, but into the very restaurant itself, so widely known in Europe. With my wife, as a true lady, to take out lunch. Then the managing director, having presented me with the cake, bows, much as if I were somebody worthy of note.

A line of trained waiters draws near us, the tablecloth glistens a pure white, and the master of the procession godfearingly: "Desirez?"

Follows the winekeeper into the arena. His purple nose bears witness to the man versed in wines.

Today's soup turned out as well as only my a. a. grandmother could have made a half-century before.

In the interval of eating our delicacy I speak to my wife:

"Have they no use for such expensive meat themselves?"

"They? Do you think they care?"

"See that those good people have cigarettes more often!"

We also feel better people in this hour. To mark the solemnity of the occasion a glass of whiskey is placed on the table by my wife. Thank you!

The days are clear and dry. Three months have gone by without a drop of rain. We gardeners are having a hard time of it constantly watering our gardens. Some things, however, we have been unable to save.

In the evenings the forests in the mountains burn in all fascination. At times they burn in Italy, at times the flames cross over to our side. More frequently they are on our side. People know beforehand where the forest will burn. People need to cut dry wood for the winter. It is difficult to keep the mountain forests under surveillance.

In the evenings everything looks like a gigantic procession of torches. To draw the people.

42. IX. 17

The last piece of soap in the house has been used up, even though we thought we were so careful with it. The worst part of it is when you come home after work to wash your hands. The soap manufactured by local industry is a kind of dough of flour or ashes. You merely smear your hands with it.

My wife mollifies me: there are still two bars of brown laundry soap in the house. We can cut it up into smaller pieces and save it.

The butcher relented towards us the other day. Twice in a row she has blessed us with a good hunk of sausage and plenty of pie. Pate la maison, a joy in the home.

At first we had no idea how to cope with the sausage; it was wrapped in a curious sort of oil paper and pasted together at the seams, not like the time-honored sausage of the gut.

"It will melt if we put it in water..."

But the cooked sausage turned out fine. Needless to say, there wasn't a bit of pork in it. The farmers have long since stopped raising pigs. We haven't seen pork in a long time. The sausage was very palatable, hot and red. The pie stands us instead of food, though not served up on a silver tray.

The cat and mutt were likewise treated to a few crumbs and were much pleased, their eyes fixed on the table.

People are becoming nervous. All they think and talk about is food. Everywhere and at all times. It is hard to fight off the clients from the garden. Look and you will find a head poking into the yard: food!

Even the neighbors. Especially our lovely lady, the young widow of the air force colonel, who distinguishes herself in sudden food-hunting expeditions.

"We have nothing for breakfast today!"

At one time this Parisienne was a person of luxury. And even now she speaks in choice, well-strained words and precise gestures, which, I expect, should give her the mark of a well-bred person. She manages to find time to paint her eyes and lashes. According to the time and mood. Most frequently she adopts the plain brown style in hair color. She is a woman constant. Having chanced to come here from Paris, from the midst of society, she doesn't change her habits too readily. Lately she is brownhaired.

I help her for her constancy.

Translated from the Lithuanian by Milton Stark

From the Lithuanian Poets

WANDERING CLOUD

(Keleivis debesėlis)

MYKOLAS VAITKUS (1883)

*Dreamily a cloud goes sailing
Through the sky's pure deeps
Far into the calling distance
Where a glory peeps.
She will drop her feather burden
Down the stairless steeps,
In the wind-struck Black Sea hollow,
Where the water leaps.
Go, faint cloud, and greet the acres,
Where the cloud-stuff creeps —
Azure wells and airless spaces,
Where none wakes or sleeps.*

Translated by W. K. MATTHEWS

1. Lithuanian national emblem. 2. Perpetual flame and holy oak. 3. Singer with zither-like instrument "Kanklės" under holy oak (Latvian stamp).

1. Lietuvos herbas. 2. Aukuras su amžinąja ugnimi ir šventasis aukuras. 3. Krivė su kanklėmis po šventuoju ąžuolu. (Latvių išleistas pašto ženklas).

LITHUANIAN HISTORY IN STAMPS

By A. BERNOTAS, Waterbury, Conn.

V

Independent Lithuania occupied an area of approximately 36,000 square miles (about the area of Indiana) and had a population in excess of 3,000,000. However, ancient Lithuania was several times larger and extended over distant territories.

Lithuanian tribes at the dawn of history were called Aestians (Aisčiai). The Aestians lived on the shores of the Baltic and were surrounded by the Teutons and Slavs. They were neither Teutons nor Slavs, though they belonged to the Indo-European grouping of nations. The Aestians had a separate language, separate culture & customs.

It is unknown at what time and from where the Aestians came to live by the Baltic Sea, but they were already there prior to the birth of Christ. They occupied the area between the Lower Vysla in the south and present day Estonia in the north. The Aestians were divided into several branches: in the south lived the Prussians (not to be confused with the Germans), in the middle lived various tribes, and in the north tribes that were later to form the Latvian nation.

Since the Aestians lived in a land of dense forests and were apart from their neighbors, they

were little known for centuries. The first written reference to them is contained in Tacitus' history in the 1st century AD. At a later date they were visited by merchants and military adventurers, especially the Scandinavians, called the Vikings. The Vikings had founded settlements on the banks of the Daugava and on the Baltic coast. In 853 A. D. they attacked and razed Apuolė Castle in the Lowlands (Žemaičiai).

There were few natural resources in Aestian territories, so that the people were settled as farmers, stock growers, who hunted and fished. They rarely came into contact with neighboring nations.

Map of Lithuania (1932)
Lietuvos žemėlapis, 1932 m. p. ž. laida.

LITHUANIANS

ON TV

Jack Stukas, director of the Memories of Lithuania radio hour, has already made 8 appearances on TV with the Rūta Ensemble. The 8th program was televised on Feb. 24 in observance of Lithuanian independence day over station WATV in New York-New Jersey.

A montage "The Lithuanian Soul" by A. Landsbergis, was presented under the direction of the author and A. Šalčius. The Rūta Ensemble, under A. Kačanauskas and Jadvyga Matulaitienė, appeared in dance and song.

VOICE OF AMERICA official Paul Labanauskas in interview with Lithuanian TV personnel. Left to right: Jack Stukas, director, Almus Šalčius, journalist, St. Dzikas, A. Landsbergis, writer, Jadvyga Matulaitienė, dance instructor, Laima Petrauskaitė, Algutė Didžbalytė, and Alfonsas Petrutis.

STUKO LIET. TELEVIZIJOS programos atlikėjai su Am. Balso red. Labanausku įrašo pasikalbėjimą.

LIŪTAS GRINIUS, son of Lithuanian Ex-President Dr. Kazys Grinius, is an electronics eng. with the Motorola Corporation in Riverside, Calif. (He is the author of this month's LD editorial, p. 3). This photo and a feature article by H. D. Saunderson on Grinius and his father appeared in the Motorola Co. "Voice of Motorola" newspaper, Dec. 15, 1956.

LIŪTAS GRINIUS, elektr. inžinierius, Riverside, Calif., šiame numeryje spausdinamo aktualaus rašinio lietuvių palaikymo išeivijoje klausimu autorius. Tai yra rašinys iš serijos, numatytos jaunosios kartos pasisakymui lietuvių, ir vyresniosios bei jaunosios kartų bendradarbiavimo klausimu (Šią nuotr. įdėjo laikr. "Voice of Motorola").

The Aestians did not form their own states, but lived under the rule of their separate tribes, clan chiefs and elders. The grand dukes did not come until afterwards.

The Aestians were pagans and worshipped various unaccountable manifestations and forces of nature. They had many gods and goddesses. One of their chief deities was Per-

kūnas (similar to the Greek Zeus). The Aestians built no shrines to their gods nor did they make images of them. It was believed that the souls of the dead passed into other shapes of nature, mostly trees. For this reason most of their holy places were located in the woods, in oak groves, where a perpetual sacred flame burned.

REV. J. VALANTIEJUS, Waterbury, Conn., who opened Senate meeting on Lithuanian Day in Congress repeats his message to Lithuania in Voice of America studio in Washington, D. C.

Kun. J. VALANTIEJUS iš Waterburio Amerikos Balse pakartoja maldą, kurią jis pradėjo Senato posėdį, skirtą Vasario 16 paminėjimui. Photo P. Labanauskas

ONE WATCH FOR 20 PERSONS Communistic Trade & Supply In Lithuania

Radio Vilnius (Home Service) January 1, 1957, announced:

"During the last year (1956), the working people of Lithuania bought: 500 cars, 1,500 motorcycles, 60,000 bicycles, 25,000 radio sets, 1,400 television sets, 3,000 photographic cameras, about 150,000 watches and other goods."

Taking into consideration that Soviet Lithuania has about 3 million inhabitants, the following show the buying potential of the people:

One car per 30,000 persons.
One motorcycleper 2,000 p.
One bicycleper 50 p.
One radio setper 120 p.
One television set .. per 2,143 p.
One watch per 20 p.

Students and the general reader will be interested in knowing that there is now available a

**NEW
ENGLISH-LITHUANIAN DICTIONARY**
with approximately 20,000 entries,
compiled by V. Baravykas, published by

TERRA.
Partial list of contents includes abbrevia-
tions in use in England and the U. S.,
geographical names and proper names.
368 pp. \$4.00

This dictionary is available direct from
Lithuanian Days Publishers,
9204 S. Broadway, Los Angeles 3, Calif.

AT THE FESTIVAL OF NATIONS in Gary, Ind., where Sofija Adomaitienė and Margarita Klimaitytė exhibited Lithuanian art objects and handiwork. Lithuanians also presented a musical program.

SOFIJA ADOMAITIENĖ, Tautų Festivalyje, Gary, Ind., tautodailės parodos vedėja, ir Margarita Klimaitytė.

DR. ALMINAS

DISCUSSES BASIC ISSUES IN THE MIDDLE EAST CRISIS

Dr. Kazimieras Alminas, Los Angeles, Professor of German, participated on the Fifteenth Air Force Academy World Affairs Panel-Forum. The subject of the panel: "What are the basic issues in the Middle East crisis?"

The Los Angeles Loyolan, a campus newspaper, said of Prof. K. Alminas:

"Dr. Alminas, who has been at Loyola since 1948, is a native of Lithuania. In 1934 he received his Ph. D. at the University of Leipzig and then took a position on the faculty of Kaunas University in Lithuania. Five years later he transferred to the University of Vilnius where he became head of the Department of Germanics."

Maloniai pranešame, kad mūsų firma PARCELS TO RUSSIA 121 So. Vermont, DUNKIRK 5-6550

siunčia paketus maisto, naujų bei vartotų drabužių, vaistų ir t. t.
į Ukrainą, Armeniją, Gruziją, Latviją, Lietuvą, Estiją ir Rusiją.
Muitai ir visos siuntimo išlaidos sumokama šitame krašte. Paketai, siųsti per mūsų įstaigą, gaunami Lietuvoje be jokio mokesčio.

Garantuojame pristatymą ir greičiausią patarnavimą.

Siunčiame ir oro paštu.

Jeigu nepatogu patiems atvykti į mūsų įstaigą, galite paštu atsiųsti savo paketą, ir mes pranešime siuntimo kainą.

Valandos kasdien, išskyrus pirmadienius, nuo 10 val. ryto iki 6 v. vakaro
(taip pat ir sekmadieniais)

PARCELS TO RUSSIA, Inc.,

Los Angeles Branch,

121 So. Vermont Ave.,

DUNKIRK 36550

The article further discussed Dr. Alminas' experiences in Europe and his family life and concluded:

"For two years after the war he taught at the UNRRA school in

Munich, then he came directly to Loyola. He now lives quietly in Santa Monica with his wife, Maria, his son "Casey" (Kazimieras, Jr.), and daughter, Maria Audronė."

LITHUANIANS MAKE NEWS

● The Captive European Nations convention will open sessions on April 25 in Strassburg. The Lithuanian delegation will be made up of V. Sidzikauskas, N. Y., Dr. P. Karvelis, General Staff Colonel J. Lanskoronskis, Paris, Engineer J. Vilčinskis and V. Banaitis.

● Birutė Bilevičiūtė, who four months ago escaped from a Soviet ship in Sweden, visited Reutlingen, Germany not long ago and called on the Executive Committee of the Supreme Committee For the Liberation of Lithuania, where she discussed her experiences behind the Iron Curtain.

● J. Pautienius, who a month ago won a popular award for one of his paintings, has now won a second. The All Illinois Association of Arts in an exhibit on March 31 selected Pautienius and 3 others for prizes. The association has 1,000 members, six of them Lithuanian. Pautienius' painting Winter in the Mountains won him the prize for originality of technique. Pautienius also took part in an exhibit with Lith. painters V. K. Jonynas and A. Galdikas on April 6 in Cleveland, Ohio.

● Irena Lozaitytė represented Chicago University as a physical biochemist at a scientific research convention in Atlantic City. She is working on her master's degree in biochemistry and is working at the Hines Veterans Administration in the research laboratory.

● Ignas Žalys, of Montreal, Can., won the Montreal Knockout championship in chess, overcoming all challengers without a loss.

● Visvaldis Alekna, a student of engineering at the Royal Technical School in Melbourne, was elected student body president by 2,000 students. His brother Vytautas attends the same school.

● The first American and Canadian Youth Congress will meet in Chicago, at the Morrison Hotel on June 28th. Events will be coupled with a grand Lithuanian folk dance festival.

● At this year's observances of Lithuanian independence day throughout the U. S., the following governors issued special proclamations: Goodwin J. Knight, Calif., Abraham A. Ribikoff, Conn., Leroy Collins, Fla., William J. Stratton, Ill., Foster Furcolo, Mass., Theodore McKeldin, Md., G. Mennen Williams, Mich., Averill Harriman, N. Y., Robert B. Meyner, N. J., George M. Leader, Pa., C. William O'Neill, Ohio, Harold W. Handley, Ind.

● The Lithuanian Catholic Committee of Medellin, Colombia, will mark its 10th anniversary on June 20-23 with a Lithuanian Day. Ceremonies will include laying of cornerstone for new building, housing a hall, chapel and reading room, and a concert. Guest soloist will be Aldona Stempužienė, of Cleveland, Ohio.

● The Milaševičius family, Argentine Lithuanians, sold their home four years ago and emigrated to Soviet Lithuania, but having seen life there and in Poland, they returned. Now they must start all over again, since they spent their savings and were only able to re-

ELLIJA DRUVA, former Latvian head of the Baltic Womens Council, turns chairmanship over to Estonian Dr. Mall Jurma, who will steer group in 1957.

NAUJA PABALTIJO MOTERŲ TARYBOS PIRMININKĖ estė ph. dr. Mall Jurma, kuriai pareigas perduoda 1956 m. pirmininkavusi latvė Ellija Druva.

BALF organizes campaign fund to aid Lithuanians in Siberia. At fund-raising concert in New York BALF collected over \$ 950.00 Accepting check in that sum is A. Trečiokas, treasurer. In photo ,left to right: St. Lūšys, BALF affairs head, A. S. Trečiokas, treasurer, A. Sodaitis, chapter committee member, Rev. Dr. St. Valiušaitis, chapter chairman, V. Kulpavičius, BALF. official and J. Valakas, chapter committee member. Not shown are J. Ginkus and St. Jakštas.

KUN. DR. ST. VALIUŠAITIS, Centrinio BALFo skyriaus pirmininkas, įteikia išdininkui Trečiokui \$950 čekį, koncerto gautą pelną šelpti lietuviams tremtiniais Sibire.

turn under very special circumstances. The family had been taken in by Communist reports of a new and beautiful life in the USSR.

● Mindaugas Vygantas of Chicago's Loyola U., was a member of the track team at a sports contest sponsored by the Knights of Columbus in Cleveland. His university took 2nd place in the event.

● The Anti-Communist Front organization gave a concert on March

24 at Schwaben Hall in New York city. Painters from five captive nations took part and over 100 other artists. The Anti-Communist front publishes the newspaper Free World.

● Audronė Gaigalaitė is a member of the Modern Language Club of Holy Family College in Philadelphia. Through her initiative, the college plans a national language week in May.

● Folk dances of various countries will be given on April 28 at So. Boston High School, Thomas Park. Lithuanian, Ukrainian, Swedish, Czechoslovakian, Polish, etc., dances will be performed.

● Joseph E. Goodwill, graduate of Massachusetts Institute of Technology, Boston, Mass., and recently employed as Metallurgical Engineer at U. S. Steel Co., Pittsburgh, Pa., is now entering the Army as 2nd Lieutenant in Ordinance. He is the son of Mr. and Mrs. Frank Goodwill (Giedvila), Pharmacist, Hollywood, Florida.

CLEM'S MARKETS

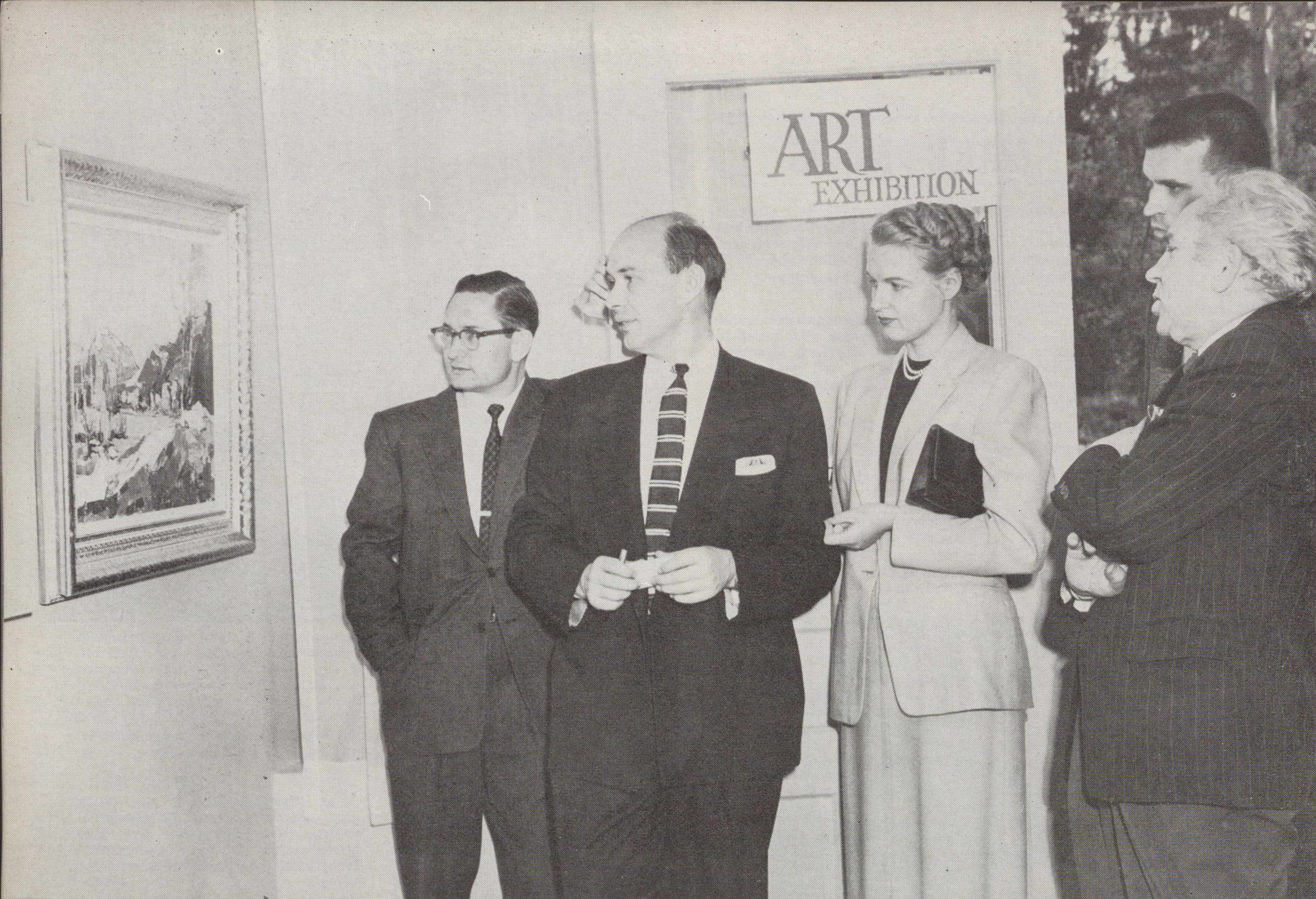
- Puikios lenkiškos dešros, šviežiai namuos gamintos.
- Importuoti lenkiški kumpiai.
- Įvairiausi mėsos ir maisto produktai.

Galima užsisakyti mažesniais arba didesniais kiekiais, piknikams, bankietams, vakarieniems.

Clem's Markets jau keletas metų patarnauja Los Angeles ir apylinkės lietuviams.

Šiuo laiku turime tikro lietuviško sūrio, gaminto Andriulio ūkyje, Mich. valstybėje.

3002 W. Florence ● PL. 95058
7529 S. Normandie ● PL. 1-9155
Clem Taberski, sav.

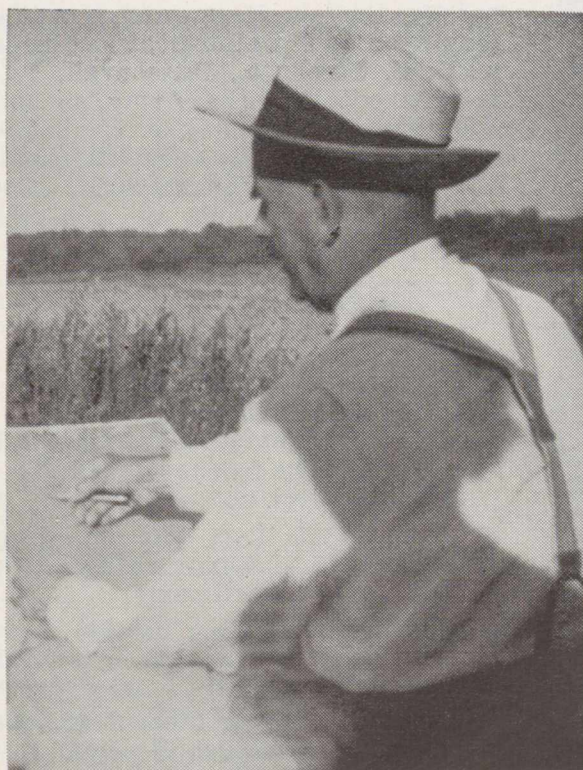

Paveikslas "Sodas" Almus meno galerijoje 1956 metais surengtoje dail. Juozo Pautieniaus darbų parodoje. Šis paveikslas, 1957 m. Chicagos meno Instituto surengtoje Chicago Artists parodoje laimėjo žiūrovų premija. Paveikslą Almaus galerijoje stebi: (iš k. į d.): J. Baužys, rašytojas

Paulius Jurkus, R. Babarskaitė, dail. V. K. Jonynas ir galer. ved. Šalčius. This painting, entitled The Orchard, was one of several paintings exhibited by artist J. Pautienius at the Almus Gallery, N. Y., 1956. It later won a popular award in Chicago, Ill.
Photo V. Maželis

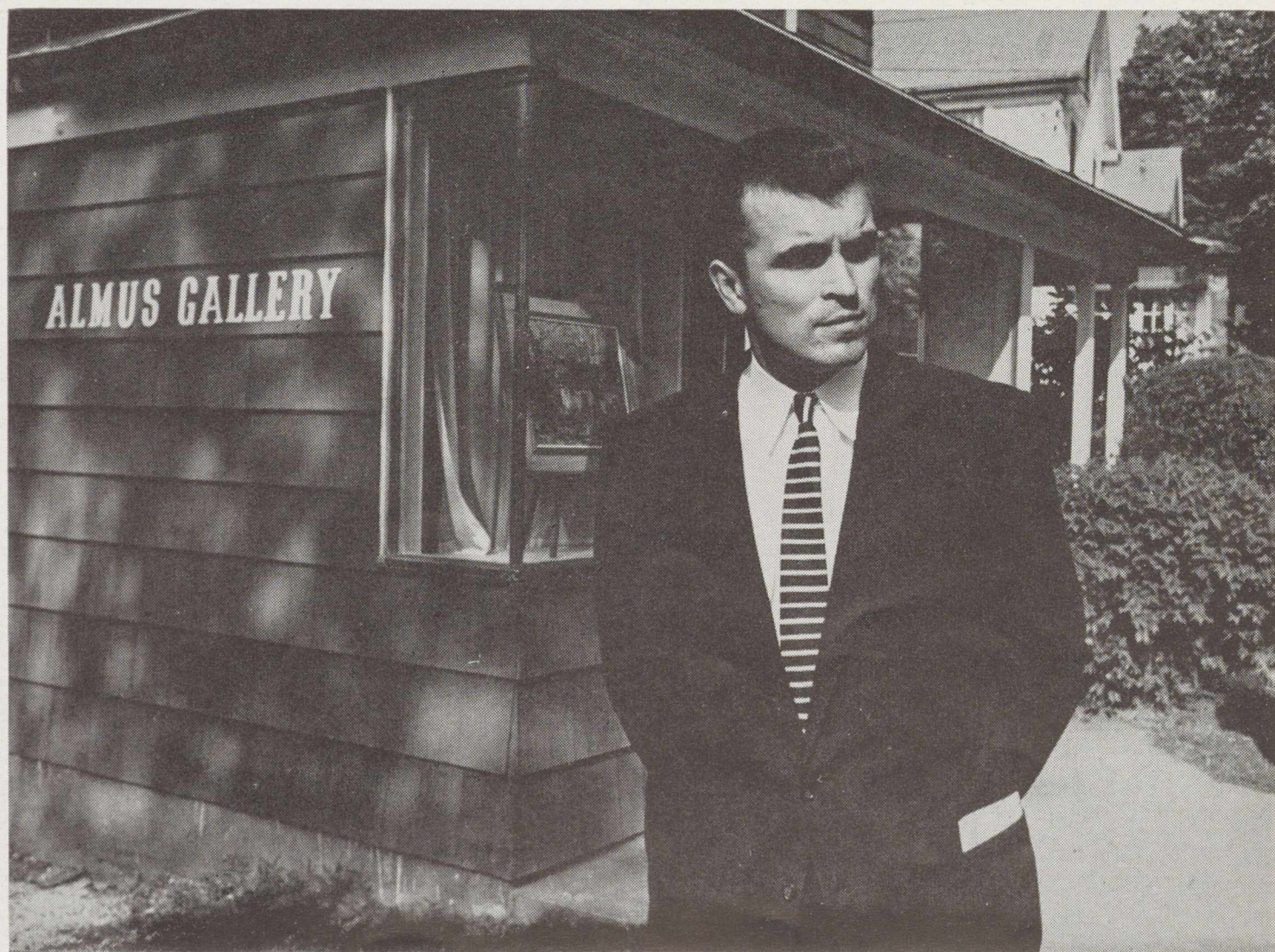
VOX POPULI

Žurnalistas Almus-Algimantas Šalčius prie Almaus galerijos, Great Neck, N. Y., L. I. Galerijoje surengta eilė grupinių ir individualių meno parodų
Foto Don Šulaitis

DAIL. J. PAUTIENIUS piešia paveikslą "Sodas" Jackson Parke, Chicagoje. (Daugiau žiūr. šio nr. 11 psl.).

ARTIST J. PAUTIENIUS at work on his prize-winning canvas The Orchard (see p. 11).

[illegible]

LIETUVIU
DIENOS

GIRL GRADUATES OF BROOKLYN, N. Y., LITHUANISTICS SCHOOL